

KUVAPÄIVÄKIRJA-MENETELMÄ KAKSI- JA MONIKIELISTEN LASTEN KIE- LEN KEHITYKSEN TUkena PÄIVÄKODISSA

Meeri Mertsalmi

Opinnäytetyö, syksy 2015

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaalialan koulutusohjelma

Sosionomi (AMK)

+ Lastentarhanopettajan virkakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Mertsalmi, Meeri. Kuvapäiväkirja-menetelmä kaksi- ja monikielisten lasten kielen kehityksen tukena päiväkodissa. Helsinki, syksy 2015. 68 sivua ja 9 liitettä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma, sosiaali- ja kasvatustieteen suuntautumisvaihtoehto, Sosionomi (AMK) + lastentarhaopettajan virkakelpoisuus.

Opinnäytetyön tarkoitus oli tuottaa espoolaisen päiväkodin henkilökunnalle menetelmä kaksi- ja monikielisten lasten kielen kehityksen tukemiseksi. Toiminnallisuus toteutettiin yhdessä päiväkodin ryhmässä. Opinnäytteen tarkoituksena oli tuottaa menetelmä kielen kehityksen tukemiseen.

Tavoitteena oli tukea kaksi- ja monikielisten lasten kielellistä kehitystä kuvapäiväkirja-menetelmän avulla. Tavoitteena oli myös kuvapäiväkirjan avulla vahvistaa kasvatuskumppanuutta, sekä antaa tukea vanhemmuuteen. Tavoitteena oli myös kokeilla menetelmän toimivuus yhden päiväkodin ryhmän kanssa.

Opinnäytetyö on muodoltaan toiminnallinen. Kuvapäiväkirja menetelmänä testattiin keväällä 2015. Menetelmän toimivuutta arvioitiin lasten, henkilökunnan ja vanhempien palautteen avulla. Palautteella haluttiin selvittää menetelmän käytettävyys päiväkodissa, lasten viihtyminen menetelmän parissa ja vanhempien mielipide menetelmästä ja käyttämisestä. Toiminnallinen osuus kesti neljä viikkoa ja neljä tuokiota päiväkodin yhdessä ryhmässä.

Kuvapäiväkirja todettiin ryhmässä toimivaksi ja helpoksi menetelmäksi. Lasten mielestä menetelmä oli miellyttävä. Henkilökunta koki menetelmän tukevan kielen kehitystä ja vahvistavan kasvatuskumppanuutta. Vanhemmat totesivat menetelmän tuovan mukavia yhteisiä hetkiä lapsen kanssa.

Asiasanat: varhaiskasvatus, kaksi- ja monikieliset lapset, S2-opetus, kielenkehityksen tukeminen, produktio

ABSTRACT

Mertsalmi, Meeri. Supporting children's language learning with a picture based diary method in a day care. 68 pages and 9 appendices. Helsinki, fall 2015.

Language: Finnish

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services.
Degree: Bachelor of Social Services.

The subject of this thesis was to create a helpful language learning method for children with two languages or more in one day care in the city of Espoo. The method of this thesis is a production and as the result of it a picture based diary was created. The picture based diary method helps multilingual children learn Finnish.

The aim for this thesis was to plan and introduce this picture based diary method for the day care personnel and children. The aim was also to support language development in one of the groups in the day care with learning moments that were planned around the picture based diary method. One of the goals was to collect feedback from the personnel, children and their parents. One evaluation tool was to keep diary from the planning of the diary method and from the testing of it. After the testing of the method a material package was produced and given for all of the groups in the day care to use.

The production was tested in the spring time of 2015. The practical part of the thesis took four weeks total. This thesis includes a report of the actions that were made and also a material package for the day care to use. The feedback from the personnel, children and their parents was planned to measure the functionality of the method.

Keywords: early childhood education, production, multilingual children, language development, the Finnish language education

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 VARHAISKASVATUS	8
2.1 Varhaiskasvatuksen tavoitteet ja arvot	8
2.2 Pedagogiikka varhaiskasvatuksessa	10
2.3 Varhaiskasvatuksen tavoitteellinen toiminta	10
2.4 Kasvatuskumppanuus	12
2.5 Monikulttuurisuus varhaiskasvatuksessa	14
3 KIELIKASVATUS	15
3.1 Äidinkieli	15
3.2 Kielen oppiminen	16
3.3 Lapsen kielen kehitys 3–5-vuotiaana	17
3.4 Kaksi- ja monikielisyys	18
3.5 Kielen kehityksen tukeminen varhaiskasvatuksessa	19
3.6 Suomi toisena kielenä –opetus	20
4 KUVAPÄIVÄKIRJA- MENETELMÄN SUUNNITTELU, TOTEUTUS JA ARVIOINTI	22
4.1 Toimintaympäristönä espoolainen päiväkotikieli	22
4.2 Tarkoitus ja tavoitteet	23
4.3 Kuvapäiväkirjamenetelmä	24
4.4 Päiväkirjatuokioiden suunnittelu	25
4.5 Päiväkirjatuokioiden toteutus	27
4.6 Kahdenkeskiset hetket lapsen kanssa	28
4.7 Vanhempien kuvapäiväkirjatyöskentely	29
4.8 Arvioinnin perusteet	30
5 ARVIOINNIN TULOKSET	32
5.1 Lasten palaute	32
5.2 Henkilökunnan palaute	33
5.3 Vanhempien palaute	35
5.4 Itsearviointi	37
6 OPINNÄYTETYÖN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS	39
7 POHDINTA	42

7.1 Opinnäytetyöprosessi	42
7.2 Ammatillinen kasvu	43
7.3 Johtopäätökset ja kehittämisideat	44
8 LÄHTEET	46
LIITE 1 Lupa lapsen osallistumisesta suomeksi	51
LIITE 2 Lupa lapsen osallistumisesta englanniksi	52
LIITE 3 Ohjeistus vanhemmille kuvapäiväkirjamenetelmästä	53
LIITE 4 Ohjeistus vanhemmille kuvapäiväkirjamenetelmästä englanniksi	54
LIITE 5 Palautelomake vanhemmille suomeksi	55
LIITE 6 Palautelomake vanhemmille englanniksi	56
LIITE 7 Palautelomake henkilökunnalle	57
LIITE 8 Palautelomake lapsille	58
LIITE 9: Kuvapäiväkirja -menetelmä	59

1 JOHDANTO

Kaksi- ja monikielisten lasten määrä on kasvanut pääkaupunkiseudulla. Tämä tarkoittaa sitä, että kaksi- ja monikielisten lasten määrä on kasvanut myös päivähoitossa. Kaksi- ja monikielisten lasten määrän kasvu tuo uudenlaisia haasteita varhaiskasvattajille, sillä lapsen ensimmäiset vuodet varhaiskasvatuksessa ovat ratkaisevia, kun on kyse lapsen kaksikielisyyden kehittymisestä (Halme & Vataja 2011, 5). Opinnäytetyön aihe on ajankohtainen ja työelämälähtöinen, sillä se on alun alkaen suunniteltu yhden päiväkodin tarpeisiin.

Opinnäytteen tarkoituksena on tukea 3–5-vuotiaiden kaksi- ja monikielisten lasten suomen kielen kehitystä päiväkodissa. Teen opinnäytetyöni espoolaiselle päiväkodille. Opinnäytetyö julkaistaan Espoon kaupungin sivuilla.

Idea opinnäytetyöstä syntyi, kun keskustelin päiväkodin henkilökunnan kanssa, ja he ajattelivat, että tämänkaltaisesta opinnäytetyöstä on heille paljon hyötyä. Opinnäytetyönä syntyi Kuvapäiväkirja-menetelmä, joka on helppo ja hyödyllinen menetelmä kielen kehityksen tukemiseen. Opinnäytetyö on toiminnallinen produktio.

Kuvapäiväkirja-menetelmässä kaksi- ja monikielinen lapsi oppii sanoja ja sanastoja sekä äidinkielestään, että suomen kielestä. Lisäksi Kuvapäiväkirja-menetelmä tukee kasvatuskumppanuutta. Kuvapäiväkirja-menetelmässä lapsi saa viikonlopuksi kotiin mukaan päiväkirja, johon tuotetaan kuvin viikonlopun toimintoja yhdessä vanhemman kanssa. Viikon aikana kuvapäiväkirja käydään läpi päiväkodissa ensin kahdestaan varhaiskasvattajan kanssa ja sitten pienryhmän kanssa piirissä.

Opinnäytetyön menetelmän inspiraationa toimi Ranskalaisen koulun ystävät ry:n leikkikoulu, jossa samankaltaista menetelmää käytetään apuna ranskan kielen oppimiseen. Kehitin idean pohjalta oman version kuvapäiväkirjasta. Kuvapäiväkirjasta jää päiväkodille ohjeistus, jota he voivat jatkossakin hyödyntää. Produktio sijoittuu päiväkodissa 3–5-vuotiaille lapsille, jotka ovat kaksi- tai monikielisiä.

Opinnäytetyöni aiheen valintaa ohjasi halu tutustua kielen kehitykseen ja koin, että asiaan perehtyminen auttaisi jatkossa työssäni lastentarhanopettajana. Kielen kehityksen tukeminen kaksi- ja monikielisillä lapsilla on varhaiskasvatuksen nykypäivää. Kielen kehityksen tukeminen vaatii suunnitelmallista työtä toteutukseen.

2 VARHAISKASVATUS

2.1 Varhaiskasvatuksen tavoitteet ja arvot

Varhaiskasvatus Suomessa on lailla säädeltyä. Uusi Varhaiskasvatustalaki (2015/580) määrittää varhaiskasvatuksen olevan suunnitelmallisen ja tavoitteellisen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostama kokonaisuus, joka painottaa erityisesti pedagogiikan merkitystä. Varhaiskasvatustalain tavoitteena on edistää jokaisen lapsen kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia. Sen tavoitteena on myös tukea jokaisen lapsen oppimisen edellytyksiä, toteuttaa monipuolista pedagogista toimintaa ja mahdollistaa myönteiset oppimiskokemukset. Tärkeitä tavoitteita lailla on myös varmistaa kehittävä, turvallinen, oppimista edistävä ja terveellinen kasvuympäristö.

Varhaiskasvatustalassa (2015/580) tavoitteiksi määritellään myös jokaisen lapsen yksilöllisen tuen tarpeen tunnistus ja sen takaaminen päivähoidossa. Lapsille tulee antaa yhtäläiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen. Tavoitteena on myös lapsen oman äänen kuulluksi tuleminen ja mahdollisuus vaikuttaa itseä koskeviin päätöksiin. Merkittäväksi tehtäväksi määritetään myös lapselle yhteiskunta- ja vuorovaikutustaitojen opettaminen. Kasvatustalukomppanuus ja sen kehittäminen on merkitty lakiin myös tavoitteeksi, toisaalta se on lasta varten tukemaan kokonaisvaltaista hyvinvointia, ja toisaalta taas tukemassa vanhempaa tai huoltajaa kasvatustyössä

Suomessa varhaiskasvatuksen arvopohja perustuu kansainvälisiin lapsen oikeuksia määritteleviin sopimuksiin, kansallisiin säädöksiin ja muihin ohjaaviin asiakirjoihin. Näitä arvoja ovat syrjinnänkielto ja lasten tasa-arvoisen kohtelun vaatimus, lapsen etu, lapsen oikeus elämään ja täyspainoiseen kehittymiseen ja lapsen mielipiteen huomioon ottaminen. Lisäksi varhaiskasvatustalle on annettu konkreettiset lasten oikeuksiin liittyvät periaatteet, joihin kuuluu oikeus turvallisiin ihmissuhteisiin sekä turvattuun kasvuun. Niihin kuuluu myös oikeus kehittymiseen ja oppimiseen, oikeus turvalliseen ja terveelliseen ympäristöön, jossa voi leikkiä ja toimia monipuolisesti, oikeus tulla ymmärretyksi, oikeus saada tar-

vitsemaansa erityistä tukea ja oikeus omaan kulttuuriin, äidinkieleen ja katsomukseen. (Varhaiskasvatuksen suunnitelman perusteet 2005, 12.)

Laadukasta varhaiskasvatusta ohjaavat suunniteltu toiminta, johon liittyy esimerkiksi päiväkodissa ryhmää varten suunniteltu varhaiskasvatussuunnitelma ja jokaiselle lapselle erikseen tehty varhaiskasvatussuunnitelma. Varhaiskasvatuksen suunnitelman perusteissa 2005 määritetään varhaiskasvatukselle kuusi erilaista orientaatiota, jotka muodostavat varhaiskasvatuksen kokonaisuuden. Näitä orientaatioita ovat matemaattinen, luonnontieteellinen, historiallis-yhteiskunnallinen, esteettinen, eettinen ja uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio. Orientaatioiden tarkoituksena ei ole koulumainen orientaatioiden opiskelu vaan mahdollisuus tutustuttaa jokainen lapsi näihin orientaatioihin. Orientaatioiden merkittävä tehtävä on auttaa lapsia ymmärtämään ja kokemaan ympäröivää maailmaa, toisaalta taas antaa valmiuksia tulevaisuutta varten.

Kieli on merkittävä osa varhaiskasvatusta. Kielellä on keskeinen rooli lapsen ominaisessa tavassa toimia. Kieli tukee lapsen ajattelutoimintoja ja on tärkeänä osana myös lapsen muita toimintoja, kuten leikkiä, liikkumista, tutkimista ja taiteellista ilmaisua. Varhaiskasvattaja ohjaa lapsen toimintatapoja ja havaintoja, sekä kuvailee ja selittää asioita ja tapahtumia. Päiväkodin tulisi olla virikkeellinen ja toiminnallinen, jotta se parhaiten tukisi lapsen kielen kehitystä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 19–20.)

Päiväkodin henkilökunnalta vaaditaan paljon ammatillista osaamista. Osaamisalueet voidaan jakaa kahteen osaan, jotka ovat toimintaympäristöosaaminen ja varhaiskasvatukseen liittyvä osaaminen. Toimintaympäristöosaamisen osa-alueita ovat kontekstiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen ja yhteistyöosaaminen. Varhaiskasvatukseen liittyvään osaamisalueeseen kuuluu pedagoginen osaaminen, vuorovaikutusosaaminen ja yhteistyöosaaminen. (Happo 2008, 103.)

2.2 Pedagogiikka varhaiskasvatuksessa

Nyky aikaista pedagogiikkaa varhaiskasvatuksessa on lapsilähtöisyys, eli toiminta on lasta kuuntelevaa ja lapsilähtöistä. Lapsi on ja hänen tunteensa ovat päivähoiton toiminnan keskipisteenä. Lapsi nähdään varhaiskasvatuksessa itseohjautuvana ja itsereflektiivisenä. Tämä tarkoittaa sitä, että lapsi kykenee pohtimaan ja suunnittelemaan omaa toimintaansa. Lapsi kykenee myös tiedostamaan ja tunnistamaan omia tunteitaan. (Karila 2013, 26–27.)

Pedagogiikan toteuttamisen työkaluna käytetään varhaiskasvatussuunnitelmaa. Varhaiskasvatussuunnitelma on pedagogisen työskentelyn yksi keskeisimmistä elementeistä. Suunnitelma auttaa lapsiryhmän toiminnan suunnittelussa, vuorovaikutuksessa lapsen kanssa sekä yhteistyössä lapsen vanhempien kanssa. Vanhempien kanssa keskusteltaessa suunnitelma auttaa tuomaan vanhempien ajatukset esille. Suunnitelma antaa myös lapsen tarpeista tietoa, joka auttaa lapsen kehityksessä ja tuen suunnittelussa. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmasta esiin nousevat tuen tarpeet voidaan siirtää mukaan ryhmän varhaiskasvatus-suunnitelmaan ja toimintaan. (Kronqvist 2011, 29.)

Pedagogiikkaan kuuluu keskeisesti arviointi ja havainnointi. Arviointiin kuuluu oman toiminnan arviointi ja tiedon hankkiminen lapsesta ja tämän ympäristöstä. Havainnointiin kuuluu suoraa kommunikaatiota lapsen kanssa sekä lapsen seuraamista toimintaympäristössä. Hyvään havainnointiin kuuluu lapsen mielipiteen kuuleminen ja parhaimmillaan se vaikuttaa positiivisesti pedagogiikan laatuun. (Turja 2011, 57.)

2.3 Varhaiskasvatuksen tavoitteellinen toiminta

Suomessa varhaiskasvatus on nähty osana hyvinvointiyhteiskuntaa. Suomessa varhaiskasvatusjärjestelmään kuuluu samanaikaisesti julkista varhaiskasvatusta ja kotona tapahtuvan hoidon taloudellista tukemista. (Karila, Kinos & Virtanen 2001, 14–15.) Käytännössä varhaiskasvatus on lapsen eri kasvu- ja oppimisympäristöissä tapahtuvaa kasvatuksellista ja pedagogista toimintaa. Kasvatustoi-

minta perustuu aikuisen ja lapsen ja lasten keskinäiseen vuorovaikutukseen, sekä aikuisten keskinäiseen toimintaan ja yhteistyöhön. (Nummenmaa 2001, 26.)

Yhteiskunnan tarjoama varhaiskasvatus perustuu kolmeen pääpiirteeseen, jotka ovat opetus, kasvatus ja hoito. Yhteiskunnan tarjoamaan varhaiskasvatukseen kuuluu pääasiassa päiväkodit, perhepäivähoito ja erilainen avoin toiminta, kuten avoimet päiväkodit ja kerhotoiminta. Näitä palveluita tarjoavat kunnat, yksityiset palveluntuottajat, järjestöt ja seurakunnat. Niiden toiminta on suunnitelmallista ja tavoitteellista vuorovaikutusta ja yhteistä toimintaa, jonka keskipisteessä on lapsen omaehtoinen leikki. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 11. Lapsuus on merkittävä vaihe ihmisen elämässä. Lapsena opitaan käyttäytymismallit ja arvot, jotka ohjaavat ihmisen koko loppuelämää. Lastentarhanopettaja on tärkeässä roolissa varhaiskasvatuksessa. Jokaisen lapsen tulisi tuntea olevansa rakastettu ja arvostettu. Lastentarhanopettajan, siinä missä vanhemmankin, tulisi osata kuunnella lasta ja hänen toiveitaan. (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 8–9.)

Varhaiskasvatuksessa on tärkeää nähdä, että lapsi on aina kokonaisuus. Kasvatuksen tavoitteena voidaan pitää sitä, että lapsen kokonaispersoonallisuutta kehitetään. Osa-alueiden tavoitteita ovat fyysisen kasvamisen, sosiaalisen kasvatuksen, emotionaalisen kasvatuksen, älyllisen kasvatuksen, eettisen sekä uskonnollisen kasvatuksen, elinikäisen oppimisen ja esteettisen kasvatuksen tavoitteet. Päiväkodin päätarkoitus on kuitenkin huolehtia lapsen hyvinvoinnista, kuten riittävästä määrästä lepoa sekä ravintoa. (Peltonen 2004, 30–31.)

Oppimisessa varhaiskasvattajan tulisi painottaa lapsen omaa aktiivisuutta. Nykyaikainen kasvattaja osaa opettaa tekemisen ja tutkimisen kautta. Oppimisen tulisi olla elämyksellistä. (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 35.) Leikki on tärkeä apuväline lapsen kasvatuksessa. Lapsi oppii leikissä vuorovaikutustaitoja ja muodostaa myös ystävyyssuhteita. Leikissä lapsiryhmä oppii toimimaan ryhmänä ja pääsee harjoittelemaan yhteistyötaitoja. (Ikonen 2006, 164.)

Kasvatustietoisuus on työntekijöiden jatkuvaa kasvua ja kehittymistä työssä. Se tarkoittaa sitä, että työ on tavoitteellista ja ammattilainen tiedostaa ja pohtii omaa ammatillisuuttaan ja toimintaansa. Lapsi kasvaa yhdessä lapsen lähellä olevien aikuisten kasvaessa. Varhaiskasvatuksessa toimivan ammattilaisen työ on pääsääntöisesti vuorovaikutuksessa olemista. (Kaskela & Kronqvist 2007, 28.)

Varhaiskasvatukselle tärkeänä tavoitteena voi pitää lapsilähtöisyyttä ja lapsen osallisuutta. Lapsen osallisuutta voi olla hankala mitata, mutta lähtökohtina voidaan pitää lapsen kohtaamista ja kuulemista alkaen arkisista päiväkodin rutineista. Lapselle tulee antaa mahdollisuus tehdä omia aloitteita. Osallisuutta on mahdollisuus ilmaista näkemyksiään, vaikuttaa, saada muutoksia aikaan mielihiteensä avulla. (Kataja 2014, 57.)

2.4 Kasvatuskumppanuus

Toimivan varhaiskasvatuksen pohjana on yhteistyö päiväkodin ja vanhempien kanssa. Kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan vanhempien ja päiväkodin henkilökunnan tietoista sitoutumista toimimaan yhteistyössä lapsen kasvun ja kehityksen ja oppimisen tukemisessa. Tämä edellyttää henkilökunnan ja vanhempien välistä keskinäistä luottamusta, keskustelua, tasavertaisuutta ja toistensa kunnioittamista. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 31.)

Kasvatuskumppanuus lähtee lapsesta ja hänen edustaan, jolloin varhaiskasvatuksen toiminta edellyttää lapsen oikeuksien ja edun toteuttamista. Kasvatuskumppanuudessa toteutuvat lapselle kaksi tärkeää tahoa, kodin ja päiväkodin kasvattajien tiedot ja kokemukset. Kasvatukseen ja kasvatuskumppanuuteen liittyvät arvot, näkemykset ja vastuut tulee keskustella yhdessä kasvattajayhteisön ja vanhempien kanssa. Kasvatuskumppanuuden yksi tavoite on tunnistaa herkästi ja mahdollisimman nopeasti jollakin tavalla lapsen kasvun, kehityksen tai oppimisen osa-alueella mahdollinen tuen tarve ja luoda yhteistyössä vanhempien kanssa suunnitelma lapsen tukemiseksi. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 31–32.)

Varhaiskasvatus tulee ymmärtää vanhempien ja päivähoidon yhteiseksi ja jaetuksi kasvatustehtäväksi. Varhaiskasvatuksen työntekijät osallistuvat yhdessä vanhempien kanssa lapsen päivittäiseen kasvatukseen ja hoitoon. Kasvatuskumppanuus parhaimmillaan on sitä, että vanhemmat ja päiväkodin henkilökunta jakavat toisilleen tietoa, taitoja, näkemyksiä, osaamista ja ymmärrystä lapsen parhaaksi. Lähtökohtana on, että vanhemmat vastaavat kasvatuksesta, kun lapsi on hoidossa kotona tai perhepiirissä. Varhaiskasvattajat taas ovat vastuussa lapsen viettämästä ajasta päivähoidossa. Parhaiten yhteistyö kuitenkin sujuu, kun lapsen kasvatuksen käytäntö ja ratkaisut siirtyvät kasvatusympäristöstä toiseen. (Kaskela & Kekkonen 2006, 20–21.)

Kasvatuskumppanuuteen yhteisen lapsen kasvatustehtävän lisäksi kuuluu päiväkodin työntekijöiden perheille tarjoama vanhemmuuden tukeminen esimerkiksi keskustelun avulla. Varhaiskasvatuskeskustelut ja lapsen päivittäiset toiminnot päiväkodissa kiinnostavat vanhempia. Etenkin haastavissa elämäntilanteissa eläviä perheitä ja lapsia auttaa päiväkodin mahdollisimman laadukas perustehtävän toteutus, johon liittyy myös vahvasti kasvatuskumppanuuden ylläpitäminen ja vanhemmuuden vahvistaminen. (Lyyra 2004, 107–109.)

Hyvän kasvatuskumppanuussuhteen pohjalla voidaan ajatella olevan työntekijän perhelähtöinen työote. Perhelähtöisessä työotteessa lapsi nähdään kiinteänä osana omaa perhettään. Perhelähtöisessä työtavassa yhdistyy vanhempien omaa lastaan koskeva tieto ja työntekijän ammatillinen tieto. Perhelähtöisessä työotteessa perhe ja päivähoito toimivat sulavassa yhteistyössä, joka tukee perheen kokonaisvaltaista hyvinvointia, sekä työntekijöiden moniammatillista yhteistyötä. Tässä työotteessa perhe on kiinteästi mukana lapsen varhaiskasvatusta koskevissa päätöksissä. Tavoitteena on hyödyntää perheen, että päiväkodin yhteisiä voimavaroja. (Kekkonen 2012, 37–38.)

2.5 Monikulttuurisuus varhaiskasvatuksessa

Kulttuuri-identiteetti muodostuu kahdesta käsitteestä, kulttuuri ja identiteetti. Käsitteellä identiteetti tarkoitetaan usein ihmisen henkilöllisyyttä. Kulttuurilla taas viitataan tiettyssä yhteisössä vallitseviin arvoihin, tapoihin, normeihin, ideoihin ja näitä ilmentäviin tapoihin ja traditioihin. Kulttuuri-identiteetti tarkoittaa siis yksilön omaa ja tämän perheen kulttuuritaustaa. (Saukkonen 2014, 15–17.)

Monikulttuurisella kasvatuksella ei ole yhtä tiettyä määritelmää, mutta siitä voidaan nostaa esille perusedellytyksiä ja lähtökohtia. Eräs tärkeimmistä perusedellytyksistä on toisen ihmisen kunnioittaminen erilaisista piirteistä huolimatta. Monikulttuurisuuskasvatuksessa lapsille opetetaan suvaitsevaisuutta toisia ihmisiä kohtaan. Monikulttuurisuuskasvatus on vastakohta yksikulttuuriselle kasvatukselle, jonka pedagogiset käytännöt ovat ensisijaisesti valtakulttuurista. (Eerola-Pennanen 2011, 237–240.)

Monikulttuurisuuskasvatuksesta lähdetään liikkeelle siitä, että lapsen kulttuuri-identiteetti saa näkyä päivähoidossa. Lapselle tulee suoda mahdollisuus ilmaista omaa kulttuuriaan. Jos päiväkotitai kotiympäristö ei salli kulttuuri-identiteetin ilmaisua, saattaa hänelle syntyä piiloidentiteettejä, joiden avulla hän yrittää luovia ja selvittää tilanteista toisiin. Monikulttuurisuuskasvatus vaatii kasvattajalta kuitenkin sen, että hänellä on suhteellisuuden tajua, kyky tehdä kompromisseja ja halua asettua muiden ihmisten asemaan. (Känkänen & Immonen-Oikkonen 2009, 176–177.)

Maahanmuuttajataustaisen lapsen kotoutumisen prosessi alkaa usein päiväkodissa. Päiväkodin on tärkeä turvata lapsen äidinkielen tukeminen ja myös lapsen suomen tai ruotsin kielen oppiminen. Oikein toteutettuna se luo pohjaa lapsen kaksikielisyydelle ja kasvamiselle kahteen kulttuuriin. Päiväkodissa olisi myös ensiarvoista muistaa tukea lapsen kulttuurisen identiteetin kehittymistä. Tämä avulla lapsi oppii tuntemaan oman etnisen ryhmänsä kulttuuriperintöä ja oppii arvostamaan sitä. (Maahanmuuttajatyön kehittäminen varhaiskasvatuksessa 2007, 25.)

3 KIELIKASVATUS

3.1 Äidinkieli

Kieli on tärkeä kommunikoinnin väline. Se toimii vaikuttamisen välineenä, tiedon hankkimisen ja välittämisen välineenä, se ylläpitää ja luo sosiaalisia suhteita, sen avulla ilmaistaan tunteita, se on kielellisen luomisen väline ja sen avulla voidaan säädellä omaa ja toisten käyttäytymistä. Kielen avulla me välitämme toisillemme tietoa, havaintoja, ajatuksia ja tuntemuksiamme. (Pärkö 2004, 211.)

Jo kauan ennen kuin lapsi alkaa tuottaa sanoja, hän oppii ymmärtämään ja kuulemaan äidinkieltä. Puheen kuuleminen alkaa jo äidin kohdussa, ja jatkuu sanattomana kielen kehityksenä, kunnes lapsi alkaa tavailla omia sanojaan. Ennen sanojen tuottamista lapsi oppii jo tulkitsemaan, että sanat, tunteet ja tarkoitukset kuuluvat osaksi puhetta ja kommunikaatiota. (Hollinger 2015, 1.)

Äidinkieli on kieli, jota lapsi oppii ensimmäisenä puhumaan. Tieteen eri alat määrittelevät äidinkielen terminä eri tavoin. Sosiologiassa käytetään äidinkielen kriteerinä alkuperää, jolloin äidinkieli on kieli, jonka lapsi on ensin oppinut. Kielitieteen mielestä äidinkieli on se kieli, joka hallitaan parhaiten. Kielisosiologian kriteerinä on käyttö, eli se kieli mitä lapsi eniten käyttää on äidinkieli. Sosiaalipsykologia, yksilöpsykologia ja sosiologia käyttävät kriteereinä samaistumista, eli sitä minkä kokee omaksi äidinkielekseen. Joskus sanotaan, että äidinkieli on kieli, jolla näkee unia, ajattelee tai kirjoittaa päiväkirjaa. (Halme & Vataja 2011, 16.)

Äidinkieli on lapselle tärkeä, koska se on tunne- ja ajattelukieli. Usein äidinkieli on myös perheen yhteinen kommunikointikieli. On tärkeää, että lapsen omaa äidinkieltä tuetaan, onhan se edellytys lapsen ja vanhemman väliselle vuorovaikutukselle. Lisäksi äidinkieli luo maahanmuuttajalla jatkuvuutta ja juuria, ja äidinkieli on merkittävä osa identiteettiä. Kielen kehityksen kannalta äidinkielen hyvä hallinta tukee jatkossa lapsen oppimista myös muissakin kuin kieleen ja sen kehitykseen liittyvissä asioissa. (Halme & Vataja 2011, 16–17.)

Lapsen sanavarastosta puhuttaessa, voidaan puhua kahdesta eri sanavarastosta, jotka ovat aktiivinen ja passiivinen. Nämä sanavarastot tarkoittavat puheen tuottamista ja ymmärtämistä. Aktiivinen sanavarasto on puheen tuottamista varten ja passiivinen sanavarasto taas ymmärtämistä varten. (Koivunen & Lehtinen 2015, 153.)

Päävastuu äidinkielen ja kulttuurin säilymisestä on ensisijaisesti lapsen perheellä. Lasta tulisi rohkaista käyttämään omaa äidinkieltään. Varhaiskasvatus voi tukea vanhempia lapsen äidinkielen säilyttämisessä. Vanhempien kanssa voidaan vaikka sopia, että he käyttävät päiväkodissa harjoiteltuja käsitteitä läpi kotonaan omalla äidinkielellään. Kun suomen kielen opettamisen lisäksi tuetaan äidinkielen kehitystä, varmistetaan lapselle tukeva pohja myös kielelliselle ajattelulle. (Halme 2011, 87.)

3.2 Kielen oppiminen

Lapsi voi oppia kahta kieltä simultaanisti tai suksessiivisesti. Simultaani kielenoppiminen tarkoittaa sitä, että kieltä opitaan samanaikaisesti ja suksessiivinen kielen oppiminen tarkoittaa sitä, että kieltä opitaan peräkkäin. Simultaanisessa kielen oppimisessa lapsi oppii kaksi kieltä ennen kolmea ikävuottaan. Tällainen lapsi oppii kaksi kieltä luonnollisesti ja huomaamattaan. Lapsi oppii kielet samassa ympäristössä, esimerkiksi kotona, mutta kielet rakentuvat kuitenkin rinnakkain erillisiksi järjestelmiksi. (Halme & Vataja 2011, 14.)

Kielen oppimiseen lapsella vaikuttaa positiivinen ilmapiiri ja aikuisen rohkaisu. Mitä nuoremasta lapsesta on kyse, sitä enemmän hän kaipaa aikuisen tukea ja turvallisuuden tunnetta. Jos kielen oppimisessa ilmenee ongelmia, on äärimmäisen tärkeää, että lasta rohkaistaan toimimaan muiden ihmisten kanssa vuorovaikutuksessa. Aikuisten antama palaute ja tunneviestit vaikuttavat lapseen merkittävästi. Kasvattajan tulee aina ensisijaisesti nähdä lapsi, eikä hänen kielellistä pulmaansa. (Pärkö 2004, 213–214.)

3.3 Lapsen kielen kehitys 3–5-vuotiaana

3-vuotiaan lapsen puhe on lähes kokonaan ymmärrettävää. Lapsi käyttää käsky, kiello- ja kysymyslauseita sekä apuverbejä, eri aikamuotoja ja osaa taivuttaa verbejä eri persoonamuodoissa. Lapsi osaa myös ilmaista esineen sijainnin ja paikan. (Lyytinen 2014, 46–52.) Lapsi oppii ilmaisemaan itseään sanojen ja puheen avulla. Kolmevuotiaan sanavarasto karttuu todella nopeasti, jopa yli 3 000 uutta sanaa vuodessa. On yleistä, että kolmevuotias taivuttaa sanoja omalla tavallaan. Puhe on myös asioiden toteamista, käskyjä ja kielloja. Kysymyslauseet ovat kovasti käytössä. Kolmevuotias osaa myös kertoa pieniä tarinoita aikuisen avustuksella. (Nieminen & Seger 2007.)

Neljäntenä ja viidentenä ikävuotena lapsi osaa käyttää kieltä monipuolisesti ja ilmaisu on täsmällisempää. Näin ollen myös ymmärretyksi tuleminen helpottuu. Neljä ja viisivuotiaana lapsi käyttää monipuolisia lauserakenteita, kuten kysymys- ja kieltosanoja, apuverbejä ja erilaisia taivutusmuotoja. Puhe on myös selkeämpää, sillä lauseet saavat pituutta, ja samaan aikaan oikea sanajärjestys ja sanojen taivutus onnistuu hyvin. Lisäksi tässä vaiheessa lasta kiinnostaa kirjat, sadut ja erilaiset loru- ja arvoitusleikit. On kuitenkin normaalia, jos tässä ikävaiheessa esiintyy vielä erilaisia äänivirheitä, kuten esimerkiksi s-kirjaimen puuttumista. (Nieminen & Seger 2007, 1.)

4–5-vuotias lapsi alkaa kiinnostua lukemisesta. Lukutaitoon vaikuttaa oleellisesti se, että kognitiiviset tekijät kehittyvät voimakkaasti ennen kouluikää. Tiedon vastaanottamisen taito edellyttää havaintojen tekemistä ja tarkkaavaisuuden kiinnittymistä tiettyihin asioihin. Tiedon varastoiminen ei onnistu ilman muistia ja oppimistoimintoja. (Nurmilaakso 2011, 36–37.)

Kaksikielisen kielen kehitys voi sujua hitaammin ja eri kielten sanavarastot sekoittua keskenään. Havainnointi on tässä hyvä apuväline. Päiväkoti voi seurata lapsen suomen kielen kehitystä, kun taas kotona vanhemmat voivat seurata äidinkielen kehitystä. (Ota koppi! – hanke i.a.)

3.4 Kaksi- ja monikielisyys

Kaksikielisyydellä on useita määritelmiä. Sosiologisessa luokittelussa kaksikielisyys tarkoittaa sitä, että henkilön katsotaan olevan kaksikielinen, kun hän on oppinut kielet syntyperäiseltä puhujilta kotonaan tai käyttänyt kahta kieltä rinnakkain alusta asti. Kielitiede luokittelee kaksikielisuuden kielen hallinnan mukaan. Tämä tarkoittaa sitä, että henkilö, joka hallitsee kaksi kieltä täydellisesti tai syntyperäisen puhujan tavoin, on kaksikielinen. Kielitieteen määritelmän mukaan kaksikielinen voi olla myös sellainen henkilö, joka hallitsee kaksi kieltä yhtä hyvin tai hallitsee jonkin verran toisen kielen kieliopillisia rakenteita. Kielisosiologisessa määritelmässä kaksikielinen henkilö käyttää kahta kieltä omien toiveidensa ja yhteiskunnan vaatimusten mukaisesti. (Halme & Vataja 2011, 13–14.)

Kaksi- ja monikielisille puhujille on tyypillistä, että joku puhutuista kielistä on hieman vahvempi kuin muut. On tutkittu, että kaksi- tai monikielisyys ei hidasta lasten kielen kehitystä verrattuna yhtä kieltä äidinkielenään puhuvaan lapseen. Kaksi- ja monikielisillä lapsilla on todettu olevan myös hyvin kehittyneet kognitiiviset taidot. Kaksi- ja monikielisten lapsien on huomattu oppivan hyvin erottamaan kielet ja niiden sanastot toisistaan. Lapsi oppii käyttämään kieliä sujuvasti kaikissa eri elämäntilanteissa, esimerkiksi vaihtamaan kieltä helposti eri yhteisöissä. (Grosjean 2015, 1.)

Sosiaalipsykologian, yksilöpsykologian ja sosiologian määritelmät käyttävät samaa kriteeriä, eli samaistumista. Se tarkoittaa sitä, että henkilö, joka kokee itsensä kaksikieliseksi tai samastuu kahteen kieleen tai kulttuuriin, on kaksikielinen. Kriteeri kaksikielisyydestä täyttyy myös, jos muut pitävät henkilöä kaksikielisenä. (Halme & Vataja 2011, 14.)

3.5 Kielen kehityksen tukeminen varhaiskasvatuksessa

Lapsen vuorovaikutusta tukee se, että aikuinen kohtaa lapsen kiireettömästi, antaa tilaa lapsen vuorovaikutusaloitteille, sekä huomaa lapsen aloitteet ja vastaa niihin. Kasvattajan tulisi tarjota haasteita ja tukea sopivassa suhteessa lapselle, jotta tämän vuorovaikutus pääsee kehittymään. On tärkeää huomioida, että kehitys on jatkuvaa. Jokainen lapsi on yksilö ja kehittyy omaan tahtiinsa. (Martikainen 2007, 12–14.)

Kasvattajan tulisi huomioida oman puhetapansa. Puheen tulisi olla selkeää ja monipuolista, sekä ikätasoisuuteen sopivaa. Myös omat eleet ja ilmeet auttavat lasta ymmärtämään, mistä puhutaan. Lapsi oppii puhemallit parhaiten puhekielestä. Kirjakieltä ja mutkikkaita ilmauksia voi käyttää niihin sopivissa tilanteissa. Hyvä varhaiskasvattaja osaa rohkaista ja kannustaa lasta puhumaan. Hän huomioi, että lapsi puhuu juuri niin hyvin kuin sillä hetkellä osaa. Apuna voi käyttää sanoittamista. Tällöin aikuinen toistaa lapsen sanomisen rauhallisesti. Kieli kehittyy myös kertaamalla eli lapsen kanssa voi yhdessä muistella sanoja, vaikka kysymysten avulla. (Vantaan kaupungin sosiaali- ja terveystoimi 2009, 1-2.)

Tasapainoilu liian sanoittamisen ja liian vähäisen sanoittamisen välillä on häilyvä. Liika sanoittaminen voi aiheuttaa sen, että lapsi vähentää puheyrityksiä ja tuntee olonsa ikäväksi. Kuitenkin oikeassa määrin sanoittaminen tukee lapsen kielen kehitystä. Lapsen puheyritykset onkin hyvä ottaa vastaan oikeina. Näin ollen lapsi saa myönteisen palautteen ja tuntee itsensä ymmärretyksi, mutta samalla hän saa oikean mallin aikuiselta. Puheenkehityksen tukemiseksi hyvänä apuna ovat myös kirjat, lorut ja laulut. Kirjojen kieli on usein hyvin rikasta ja niiden sisältö yleensä kasvattaa sanavarastoa, kuullun kielenymmärtämistä, mielikuvitusta ja keskittymiskykyä. Kirjojen etuna on myös se, että lapsi oppii sanoja ja ilmaisuja kirjasta, joita ei yleensä käytetä kasvuympäristössä. Laulut, lorut ja laululeikit ovat tärkeä osa kielenkehityksessä, siksi, että ne laulujen rytmi ja melodia kehittää lapsen kuulomuistia ja kuulonerottelukykyä. Nämä taidot auttavat sitten sanojen tarkassa oppimisessa ja myöhemmin myös kirjoituksen ja lukemisen opettelussa. (Vantaan kaupungin sosiaali- ja terveystoimi 2009, 2)

3.6 Suomi toisena kielenä –opetus

Suomi toisena kielenä –opetus on tarkoitettu niille lapsille, joiden suomen kieli ei ole kaikilla osa-alueilla syntyperäisen kielenkäyttäjän tasolla. Opetusta voidaan antaa myös paluumuuttajaperheiden lapsille ja kansainvälisen adoption kautta Suomeen adoptoiduille lapsille. Suomi toisena kielenä –opetuksen ainoana kriteerinä on kielitaito, ei kansalaisuus, synnyinmaa, ikä, äidinkieli tai Suomessa asuttu aika. (Halme 2011, 93.)

Opetuksen tavoite on mahdollistaa toiminnallinen kaksikielisyys. Tämä tarkoittaa sitä, että lapsi osaa ja pystyy aktiivisesti puhumaan, ymmärtämään ja ajattelemaan kahdella kielellä, sekä vaihtamaan automaattisesti kieliä. Ideaalitilanne on, että lapsi käyttää kahta kieltä vahvasti toistensa rinnalla. Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa maahanmuuttajataustaiselle lapselle on annettava säännöllistä ja tavoitteellista suomen kielen opetusta. (Halme 2011, 92–93.)

Opetuksen lähtökohtana on funktionaalisuus, eli toiminnallisuus. Sen pohjana on lapselle hyödyllinen sanasto. Lapsi oppii kieltä sitä mukaan, mihin hän sitä tarvitsee. Varhaiskasvatuksessa lapselle oleellinen sanasto liittyy esimerkiksi leikkiin, arjen tilanteisiin ja ryhmään liittymiseen. Kun lapsi oppii leikkisanastoa ja arjen sosiaaliin tilanteisiin liittyvää sanastoa, se mahdollistaa lapsen mukaan pääsyn ryhmään. Aikuisen on kuunneltava ja havainnoitava lasta, jotta hän pystyy hahmottamaan lapselle hyödylliset kielen oppimiseen liittyvät tarpeet ja tilanteet. (Halme 2011, 93.)

Espoon kaupunki on kehittänyt suomi toisena kielenä – opetuksen avuksi espoolaisiin päiväkoteihin Pienten kielireppu – tasolta toiselle materiaalipaketin. Materiaalin avulla pystyy arvioimaan lapsen kielen tasoa ja yhtenäisten arviointikriteerien avulla on helpompi suunnitella ja kehittää suomi toisena kielenä – opetusta Espoossa. Yhtenäisten arviointikriteerien avulla on myös helpompi ohjata lasta hänelle parhaiten sopivan tuen piiriin. (Pienten kielireppu 2012.)

Helsingin kaupunki on kehittänyt vastaavasti Ota koppi! – ohjelman, jonka ideana on tarjota kaksi- ja monikielisten lapsille, heidän vanhemmilleen ja työnteki-

jöille neuvolassa, varhaiskasvatuksessa ja alkuopetuksessa tukea kielen kehittymiseen. Ota koppi! – ohjelma pyrkii myös tukemaan kaksi- ja monikielisten lasten osallisuutta päiväkodissa, neuvolassa ja ala-asteella. Ohjelman tavoitteena on taata kaikille lapsille yhtäläiset oikeudet ja mahdollisuudet oppimiseen ja osallisuuteen sekä taata lapsille toimiva kaksikielisyys. (Ota koppi! – ohjelma ia.)

4 KUVAPÄIVÄKIRJA- MENETELMÄN SUUNNITTELU, TOTEUTUS JA ARVIOINTI

4.1 Toimintaympäristönä espoolainen päiväkot

Yhteistyöpäiväkot on kunnallinen päiväkot Espoossa. Päiväkodissa toimii neljä ryhmää. Työskentely tapahtui kuitenkin yhdessä päiväkodin ryhmässä ja menetelmä oli suunniteltu varta vasten heidän käyttöönsä. Osallistuneet lapset olivat iältään 3-5-vuotiaita kaksi- ja monikielisiä lapsia.

S2-opetus on osana tämän päiväkodin arkea. Lapsen kielen kehitystä tuetaan ryhmätiloissa sekä pienryhmätoiminnan avulla. Työskentelyn apuna käytetään esimerkiksi kuvia ja tukiviittomia. Pienten kielirepun avulla voidaan kartoittaa lapsen suomen kielen tasoa. Tavoitteena on, että lapsi oppii hyvän arkielämän sanaston. (Sautero-Luukkainen 2015.)

Ryhmässä hyödylliseksi apuvälineeksi suomen kielen kehityksen tukemisessa koetaan etenkin kuvat. Kuvat ovat erinomainen keino selvittää arkisia tilanteita lapsille. Päiväkodin päiväohjelmaa, päiväpiiriä ja sääntöjä voidaan hyvin havainnollistaa kuvin. Lisäksi kuvia voidaan käyttää apuna sosiaalisissa tilanteissa. Esimerkiksi leikissä syttynyt riita voidaan kuvien avulla selvittää lapsille. Voidaan vaikka näyttää kuvasarja siitä, miten toiselle tulee paha mieli, jos ottaa kädestä lelun ilman lupaa. (Pärkö 2004, 217.) Päiväkodissa on käytössä myös tukiviittomat. Tukiviittomien avulla on pyritty kuvaamaan lapselle tunnetiloja ja tilanteita. Tukiviittomat toimivat hyvänä tukena kommunikoinnissa, kun kieli vielä kehittyy. (Sautero-Luukkainen 2015.)

Selkeä ja rytmitetty päiväjärjestys on myös apuna päiväkodissa kaksi- ja monikielisille lapsille. Päiväjärjestyksen suoma ennakoitavuus auttaa lapsia ymmärtämään, miten päivä rakentuu. Tästä syystä ryhmän toiminta on suunniteltu niin, että päiväjärjestys on selkeä. Lisäksi lapsille kerrotaan sanoin ja kuvin, kuinka päivä etenee. On huomattu, että selkeät rutiinit ja ennakointi auttaa lapsia valmistautumaan päivärytmin muutokseen. (Pärkö 2004, 218.)

Ryhmässä on pyritty myös siihen, että leikki-tilat ovat monipuolisia ja ne mahdollistavat uusien sanojen oppimisen. Lapsille on tarjolla paljon kirjoja ja kirjojen lukeminen kuuluu olennainen osa jokaista päivää. Kirjoja on monenlaisia ja – tasoisia, joten niistä löytyy sopivaa luettavaa jokaiselle. Kirjoja myös lainataan kirjastosta, jotta kirjat vaihtuvat ja lukemisen into pysyy lapsilla yllä. Lapsia aktivoitaan lukemaan ja oppimaan, koska he saavat olla mukana kirjastoreissuilla ja valita itselleen mieleisiä kirjoja. Aina, kun on mahdollista, joku henkilökunnasta pyrkii osallistumaan lasten leikki-, peli- tai lukuhetkeen, koska se tukee kielen kehitystä. (Sautero-Luukkainen 2015.)

Kielen kehityksen havainnointi ryhmässä tapahtuu Espoon kaupungin Pienten kielirepun avulla, mutta havainnointi on myös mukana arjessa. Havainnointi on säännöllistä ja aktiivista. Sillä pyritään selvittämään miten lapsi toimii erilaisissa arjen tilanteissa, ja miten hän käyttää kieltään. Ryhmässä havainnoidaan myös lasten välisiä suhteita, jotta voidaan nähdä, vaikuttaako kielitaso lasten välisiin leikkeihin ja kaverisuhteisiin. Havainnoin apuvälineenä käytetään myös dokumentointia. Lasten askarteluhetkien keskusteluja kirjataan ylös, jotta saadaan tietoa lasten välisestä keskustelusta, suhteista ja kielen tasosta. (Sautero-Luukkainen 2015.)

4.2 Tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyön tarkoitus on auttaa ja tuottaa päiväkodin henkilökunnalle työkalu, joka on kaksi- ja monikielisten lasten suomen kielen kehityksen tukena. Opinnäyte antaa menetelmän, eli kuvapäiväkirjan, jolla kielen kehitystä voi tukea. Opinnäyte on produktio, jonka seurauksena syntyi menetelmä (LIITE 9). Menetelmän ohjeistus jäi päiväkodin käyttöön.

Tavoitteet ovat

- Tavoitteena on kuvapäiväkirja – menetelmän avulla tukea kaksi- ja monikielisten lasten kielen kehitystä.

- Tavoitteena on kuvapäiväkirja -menetelmän avulla vahvistaa kasvatuskumppanuutta, eli päivähoidon ja perheiden välistä yhteistyötä, sekä antaa tukea vanhemmuuteen.
- Tavoitteena on kokeilla kuvapäiväkirja-menetelmän toimivuus yhden päiväkodin ryhmän kanssa.

4.3 Kuvapäiväkirjamenetelmä

Kuvapäiväkirjamenetelmä on moniosainen. Siihen kuuluu päiväkodissa toteutettavat tuokiot ja päiväkirjaan tutustuminen yhdessä lapsen kanssa, sekä kotona viikonlopun aikana päiväkirjan täyttö. Täyttö tapahtuu vanhempien ja lasten yhteistyönä heidän äidinkielellään. Menetelmän inspiroijana on Ranskalaisen koulun ystävät ry:n leikkikoulun kehittämä menetelmä.

Kuvapäiväkirjamenetelmä on menetelmä, jossa lapset ja vanhemmat yhdessä viikonlopun aikana piirtävät tai liimaavat kuvia viikonlopun asioista. He saavat itse rajata, mitä päiväkirjaan tulee ja mitä ei. Päiväkirjaan voi esimerkiksi piirtää tai liimata kuvan, mitä on syönyt tai missä on käynyt. Viikonloppu on tässä tapauksessa perjantaista sunnuntaihin. Jokaiselta viikonlopun päivältä ei kuitenkaan tarvitse tehdä merkintää, vaan riittää, että joltain viikonlopun päivältä on tehty yksi merkintä. Maanantaina päiväkodissa käydään kuvapäiväkirja läpi lasten kanssa yhdessä päiväpiirillä, niin että lapsi ja aikuinen yhdessä voivat kertoa suomeksi lapsen viikonlopusta. Näin lapsi yhdistää kaksi eri kieltä toisiinsa ja se tukee suomen kielen kehitystä. (Ranskalaisen koulun ystävät ry:n leikkikoulu 2014.)

Päiväkodissa käydään kerrallaan läpi 2–3 päiväkirjaa kahdessa eri tuokiossa. Kehittelin menetelmää yhteistyöpäiväkodille sopivaksi Ranskalaisen koulun ystävät ry:n leikkikoulun menetelmän idean pohjalta. Suunnittelemani menetelmässä työskentely eroaa Ranskalaisen koulun ystävät ry:n menetelmästä siten, että päiväkirja käydään läpi lapsen kanssa rauhassa kahden kesken. Suunnittelin työskentelyyn mukaan kahdenkeskiset hetket lapsen kanssa, jossa käydään läpi päiväkirja omassa rauhassa.

4.4 Päiväkirjatuokioiden suunnittelu

Syksyllä 2014 tapasin ryhmän aikuiset työn suunnittelun merkeissä. Kartoitimme aluksi ryhmän tarpeita ja esittelin ideani kuvapäiväkirjamenetelmästä. Maaliskuussa 2015 suunnittelin tuokioiden rakenteen. Suunnittelin kaikille tuokiokeroille samanlaisen rakenteen. Suunnittelin tuokioille kuitenkin myös varasuunnitelman, jos jokin suunnittelemani osa ei toimi.

Yhteiset tuokiot menetelmään osallistuneille lapsille suunnittelin kahdenkeskisten hetkien tueksi tukemaan kielen kehitystä. Kertaamalla ensin kahden kesken ja sitten yhteisessä tuokiossa pyrin saamaan lapsille mahdollisimman hyvän tuen kielen kehitykseen. Toisaalta halusin pitää tuokioita lapsille, koska koin, että se tukee ryhmähengen kasvua ja lapset nauttivat päiväkirjojen yhteisestä jakamisesta.

Osallistuvien lasten suomen kielen tason huomioiden suunnittelin tuokiot selkeiksi ja yksinkertaisiksi. Osallistuvat lapset olivat hyvin eri tasoilla suomen kielen kehityksessä. Kaikki osallistuvat ymmärsivät jo suomea, mutta suurin osa tuotti vain vähän omaa puhetta. Muutama lapsi osasi jo tuottaa suomenkielistä puhetta kohtuullisen hyvin.

Tuokioiden suunnittelun apuna käytin henkilökunnan kanssa käytyjä keskusteluja. Tutustuin suunnittelun aikana lasten taustoihin. Käytin myös reilusti aikaa ryhmään tutustumisessa, jotta saisin havaintoja lasten kielitaidosta ja mielenkiinnonkohteista. Tuokiot täytyy suunnitella ensisijaisesti huomioiden lasten kielitaito, ikä, mielenkiinnonkohteet ja kulttuuritausta (Halme & Vataja 2011, 26). Suunnittelin, että tuokioihin osallistuu kaksi pienryhmää, jossa on maksimissaan viisi lasta. Tuokioita olisi kummallekin ryhmälle neljä.

Havaintojeni ja pohjatietojen avulla suunnittelin selkeän rakenteen tuokioille. Suunnittelin tuokioiden oheisleikit yksinkertaisiksi, jotta pääpaino pysyy kuvapäiväkirjassa.

Tuokioiden rakenne:

- Tuokion rakenteen läpikäyminen kuvataulun avulla
- Alkuleikki: Nimet ja taputukset
- Kuvapäiväkirjan läpikäyminen lapsi kerrallaan
- Hymiöleikki palautteen keräämiseksi (LIITE 8)
- Loppuleikki: Kättelyleikki

Tuokion aluksi suunnittelin käyväni läpi koko tuokion rakenteen kuvien avulla. Se auttaisi lapsia hahmottamaan tuokion kulkua. Alkuleikiksi keksin leikin, jossa taputetaan käsiä ja jalkoja yhdessä yhtä aikaa ja sanotaan vuoron perään jokaisen osallistujan nimi. Alkuleikki oli suunniteltu niin, että jokainen lapsi varmasti ymmärtää leikin idean ja pystyy osallistumaan.

Tuokion keskivaiheilla suunnittelin käyväni läpi kuvapäiväkirjan lasten kanssa. Se tapahtuisi niin, että jokainen lapsi saa vuorotellen tulla näyttämään oman päiväkirjansa ja se käytäisiin läpi yhdessä koko ryhmän kanssa. Tämän jälkeen vuorossa olisi hymiöleikki. Sen tärkein tarkoitus olisi kerätä lapsilta palautetta. Leikin aluksi kävisimme läpi kolme erilaista askartelemaani hymiönaamaa. Sen jälkeen jokainen lapsi yksi kerrallaan saisi tulla näyttämään millaista tuokiossa oli ollut samalla, kun kirjaisin vastauksia ylös.

Loppuleikiksi keksin helpon kättelyleikin. Kättelyleikissä muodostetaan piiri ja jokainen käy yksi kerrallaan sanomassa tervehdykset ja kättelemässä kaikki piirissä olevat lapset. Vaihtoehtoisesti suunnittelin laulavani Suljen ihanan soit-torasan –laulun. Päädyin kuitenkin kättelyleikkiin, koska koin sen olevan lapsille selkeämpi.

Varalta suunnittelin muutaman eri leikin, jos tuokioihin alkuperäisesti suunnitellut leikit eivät toimisi. Suunnittelin varmuuden vuoksi tuokion myös sellaiseksi, että sen voi toteuttaa isommallekin ryhmälle. Tämä oli sitä varten, että aina ei aikataulullisesti ole mahdollista pitää kahta erillistä pienryhmää. Lisäksi varasin kuvataulun, johon oli laitettu kuvia erilaisista tekemisistä ja asioista, joita viikon-

loppuna voi tehdä. Se oli sitä varten, että lapsen päiväkirja on jäänyt kotiin. Tämä mahdollistaisi kaikkien lasten osallistumisen.

4.5 Päiväkirjatuokioiden toteutus

Produktion toiminnallisen osuuden suunnittelu alkoi virallisesti jo marraskuussa 2014, kun sovin aiheen yhteistyöpäiväkodin kanssa. Silloin sovittiin, että toiminnallinen osuus työstä osuu viimeiseen työelämän harjoitteluun, jonka suoritin yhteistyöpäiväkodissa.

Tuokiot toteutuivat maalis–huhtikuussa 2015. Kaikki tuokiot pidettiin neljässä viikossa. Tuokioiden suunnittelutyö alkoi maaliskuun alussa, silloin suunnittelin yhdessä osallistuneen päiväkodin ryhmän aikuisten kanssa, keitä lapsia voisi mahdollisesti osallistua työhön. Kun osallistuvat lapset varmistuivat, keräsin lapsien vanhemmilta luvat (LIITTEET 1 ja 2), lapsen osallistumisesta tuokioihin. Viikot 14, 15, 16 ja 17 olivat tuokioiden toteuttamista varten. Palautetta keräsin lapsilta ja henkilökunnalta jokaisen tuokion jälkeen, mutta palautteen vanhemmille lähetin kotiin viikolla 17.

Lapsia osallistui seitsemän. Jaoin lapset kahteen ryhmään. Tahdoin pitää tuokioiden ryhmät pieninä, jotta osallistuva lapsi hyötyisi eniten tuokioista kielellisesti. Suunnittelin, että kertoja yhdelle ryhmälle tulisi neljä, ja näin ollen tuokioita olisi kahdeksan kappaletta. Päiväkodin arjessa on kuitenkin välillä niin paljon kiirettä, että aikataulullisista syistä pidin ensimmäisillä kahdella viikolla erikseen molemmille ryhmille, mutta kaksi viimeistä viikkoa jouduin yhdistämään nuo kaksi ryhmää yhdeksi isoksi ryhmäksi. Kahdella viimeisellä viikolla lapsia oli enää kuusi, koska yksi lapsi vaihtoi päiväkotia kesken toiminnan. Yhteensä tuokioita neljän viikon jälkeen oli kuusi kappaletta. Kerrat sijoittuivat alkuvuikolle, maanantaille tai tiistaille. Jokaiseen tuokioon osallistui ryhmän hoito- ja kasvatushenkilöstöön kuuluva työntekijä antamaan palautetta. Jokainen ryhmän kasvattaja kävi ainakin kerran arvioimassa tuokiota.

Muodostin pienryhmät yhdessä ryhmän lastentarhanopettajan kanssa. Valitsin toiseen ryhmään neljä lasta ja toiseen kolme. Isompaan ryhmään tuli lapsia, jotka ovat iältään vanhempia, sekä sellaisia lapsia, joiden suomen kielen taito on jo hyvällä mallilla. Pienempään ryhmään valitsin seitsemästä osallistuvasta lapsesta ne kaikkein nuorimmat. Kahden toimintaviikon jälkeen nämä ryhmät yhdistyivät aikataulullisista syistä.

Varasin aikaa vanhemmille, jotta he voivat kysyä ja keskustella kanssani kuva-päiväkirjasta. Myös päiväkodin kuukausikirjeeseen tuli tieto tuokioiden toiminta-viikoista ja menetelmästä. Lisäsin lasten päiväkirjoihin myös etukanteen ohjeis-tuksen, jotta työskentely kotona olisi helppoa ja vaivatonta.

Kaikkia yhteensä kahdeksaa tuokiota ei pidetty, vaan aikataulullisista syistä pi-din useamman kerran tuokion isolle seitsemän hengen ryhmälle. Tuokio toimi hyvin myös seitsemälle hengelle, tosin pienempien keskittyminen lopussa pääsi jo herpaantumaan.

4.6 Kahdenkeskiset hetket lapsen kanssa

Viikonloppujen jälkeen koin hyödylliseksi käydä päiväkirja lyhyesti lapsen kans-sa läpi kahden kesken. Se oli minulle työväline, joka auttoi hahmottamaan lap-sen piirtämiä tai muuten tuottamia kuvia ja valmistautumaan ennen tuokioita kertomaan kuvista. Huomasin, että myös lapset hyötyivät näistä kahdenkeski-sistä hetkistä. He eivät olleet tuokioissa ollenkaan ujoja, koska olimme jo kah-destaan käyneet päiväkirjan läpi.

Lisäksi halusin havainnoida jokaisen lapsen kielen kehityksen tasoa erikseen ilman häiriötä ryhmästä. Mielestäni nämä kahdenkeskiset hetket syvensivät mi-nun ja osallistuneiden lasten välisiä suhteita.

Toisaalta kahdenkeskisien hetkien tarvetta voidaan perustella sillä, että kaikki oppimiskokemukset ja niiden laatu riippuu siitä, kuinka mielekkääksi lapsi kokee oppimisen. Siihen liittyy myös se, kuinka hyvin oppimiskokemus liittyy lapsen

aiempiin kokemuksiin ja ajankohtaisiin kehitystarpeisiin. (Heikka, Hujala & Turja 2009, 54–55.)

Pyysin viikon alussa jokaisen lapsen yksi kerrallaan luokseni ja istuimme hetkeksi alas johonkin häiriöttömään rauhalliseen paikkaan. Avasimme yhdessä edellisen viikonlopun aukeaman, jonka jälkeen annoin lapselle mahdollisuuden esitellä kuvaa tai kuvia. Tämän jälkeen kysyin tarkentavia kysymyksiä ja ihastelin lapsen päiväkirjaa. Lopuksi kiitin lasta ja sanoin, että käymme kaikki päiväkirjat läpi yhdessä tuokiossa.

4.7 Vanhempien kuvapäiväkirjatyöskentely

Minulle oli ensiarvoista, että sain vanhemmat sujuvasti mukaan yhteistyöhön kanssani. Koin, että vanhempien mukana olo vahvistaa myös lapsen halukkuutta osallistua. Vanhempien kanssa työskentely vahvistaa myös päiväkodin ja vanhempien yhteistä kasvatuskumppanuutta, jonka olin määritellyt yhdeksi työskentelyn tavoitteiksi. Vanhemmille on tärkeää, että päivähoito on paikka, jonka elämään myös vanhempi kuuluu (Kaskela & Kronqvist 2007, 25).

Mielestäni vanhemmat saivat työskentelystä jotain hyödyllistä mukaansa. Viikonloppuisin yhdessä lapsen kanssa työskenneltäessä tulee tehtyä asioita yhdessä. Lisäksi tämä menetelmä voi antaa neuvoja vanhemmille, mitä lasten kanssa voi yhdessä tehdä. Parhaimmillaan menetelmä antaa vanhemmalle ja lapselle yhteisen mukavan harrastuksen, jota voi jatkaa päiväkodin toiminnallisuuden päätyttyäkin ja, josta jää vielä muisto tulevaisuutta varten.

Vanhempia varten kehitin ohjeistuksen kotiin mukaan luettavaksi. Ohjeistuksesta (LIITTEET 3 ja 4) selvisi kuvapäiväkirjan idea ja miten se toteutetaan. Halusin varata vanhemmille aikaa kysymyksiin ja keskusteluun etenkin menetelmän lähtiessä käyntiin. Toki halusin olla helposti lähestyttävissä koko menetelmän käynnissä olo ajan.

Vanhempia varten tein hyvin selkeän päiväkirjan, johon merkitsin kynällä jokaisen viikonlopun ajankohdan. Uskoin sen auttavan hahmottamaan paljonko kuvia voi suurimmillaan laittaa yhdeltä viikonloputta päiväkirjaan. Liimasin vihkoihin myös jo erikseen jakamani ohjeistuksen, jotta ohjeistus pysyisi koko työskentelyn ajan tallessa.

Suunnittelin pitäväni informaation vanhempien välillä koko ajan toimivana ja selkeänä. Informaation välineiksi sopivia mielestäni olivat kasvokkain keskustelut, muistilappuset ja tiedotus kuukausikirjeessä ja kuukausikalenterissa. Informoinnin aloitin heti päästyäni harjoitteluun päiväkotiin, eli maaliskuun alussa. Informointi luonnollisesti päättyi, kun toiminnallinen osuus päättyi päiväkodissa.

4.8 Arvioinnin perusteet

Arvioin kuvapäiväkirjamenetelmää keräämällä palautetta lapsilta, vanhemmilta ja päiväkodin henkilökunnalta. Tuokioiden jälkeen kirjasin ylös oppimispäiväkirjaani havaintoja, joita voin hyödyntää myöhemmin materiaalipaketin suunnittelussa.

Lapsilta kerätty palaute tapahtui leikin muodossa tuokioiden lopulla. Palautteen toimivat hymynaamat, ja lapsi kerrallaan sai tulla näyttämään, miltä tuokio tuntui. Avuksi lasten palautteen saamiseksi olin suunnitellut myös arviointilomakkeen (LITE 8), jota täytin samalla, kun leikimme hymynaamaleikkiä. Lasten palautteen avulla pyrin selvittämään, miltä tuokiot ja työskentely tuntuu lapsista.

Lasten palautteen analysoimisessa oli tärkeää myös ryhmän kokonaisvaltainen havainnointi oman oppimispäiväkirjan avulla, sekä henkilökunnalta kerätty palaute, jossa oli erikseen kohta tuokioiden ilmapiirille. Lasten havainnointia helpottaakseni rajasin ryhmäkoot mahdollisimman pieniksi. Pienissä ryhmissä havainnointi helpottuu, koska pienryhmässä on vähemmän ulkoisia häiriötekijöitä, kuten hälinää ja vuorojen odottelua. Lisäksi pienryhmätoiminnan avulla kasvattaja saa luotettavia havaintoja lasten toiminnasta. (Koivunen & Lehtinen 2015, 52.)

Henkilökunnalle oli kyselylomake (LIITE 7), jonka avulla he voivat arvioida tuokiotani. Henkilökunnan palautteessa selvitettiin, miten menetelmä sopii päiväkoitiin, toimiiko suunniteltu työskentelyn rakenne ja kartoitettiin henkilökunnan havaintoja työskentelyn mielekkyydestä lapsille.

Vanhemmille lähti arviointilomake (LIITE 5 ja 6) mukaan kotiin sen jälkeen, kun tuokiot oli pidetty. Vanhempien arviointilomakkeen avulla selvitettiin kuvapäiväkirjan tekemistä kotona ja vanhemmilta kumpuavia kehitysideoita.

Itsearviointin avulla jäsensin omia ajatuksiani tuokiosta, omasta toiminnastani ja havainnoista lapsista. Lapsen havainnoinnissa tärkeää on, että varhaiskasvattaja kykenee jäsentelemään omia havaintojaan lapsien oppimisesta, toiminnasta ja käyttäytymisestä. Arvioinnin yksi tärkeimmistä tehtävistä on vastata kysymykseen mihin tämä lapsiryhmä tarvitsee tukea, miten tiedämme tuen tarpeen ja mistä tiedämme, että tukea tarvitaan. (Koivunen & Lehtinen 2015, 104–105.)

5 ARVIOINNIN TULOKSET

5.1 Lasten palaute

Lasten palaute oli pääosin positiivista. Keräsin palautetta lapsilta suunnittelemani palautelomakkeen avulla. Osana palautelomaketta oli hymiöleikki, jonka avulla keräsin tuokioiden tunnelmaa. Lasten palautetta varten käytin apunani myös omaa havainnointia ja arvioivan aikuisen havainnointia lasten viihtyvyydestä. Omasta oppimispäiväkirjasta nousi esiin, että lapset vaikuttivat viihtyvän tuokioissa hyvin ja tunnelma oli pääsääntöisesti positiivinen ja odottavainen. Henkilökunnan palautteesta nousi esiin lasten into ja ylpeys omaa vihkoaan esitellessä. Eräs henkilökunnan jäsen totesi lasten pitävän tuokioista.

*Näyttivät tykkäävän, olivat innoissaan mukana ja
jaksoivat keskittyä hyvin oleelliseen*

Lapset olivat innoissaan! Omaa vihkoaan esitellessään olivat ylpeitä.

Hymiöleikki oli todella hyödyllinen tapa kerätä lapsilta palautetta. Suurin osa lapsista koki tuokiot jokaisella kerralla mukavaksi ja valitsi iloisen hymynaaman. Jokaisella kerralla ainakin yksi lapsi valitsi hymynaamukseen välttävän. Muutaman kerran yksi tai kaksi lasta valitsi surullisen naaman. Lasten palaute oli kuitenkin suunta antava. Kiinnitin huomiota siihen, että hymynaamoja valitessaan osa lapsista valitsi surullisen naaman, koska se vaikutti kiehtovalta, sillä lapsi valitsi surullisen naaman hymyssä suin ja iloisena.

Lasten palautteen kerääminen tuokioissa alkuperäisen palautelomakkeen kautta oli haastavaa. Lasten suomen kielen taito ei ollut vielä sillä tasolla, jonka palautelomakkeen kysymykset olisivat vaatineet. Kysymykseen mikä oli mukavinta, sain esimerkiksi vastaukseksi 'oli kivaa'. Kysymykseen mikä oli pitkästyttävää, sain esimerkiksi vastauksen 'ei ollut'. Kysymysten muotoilu olisi pitänyt miettiä uudelleen, jotta lapset olisivat ymmärtäneet kysymyksen.

Kahdenkeskisille hetkille lapset tulivat mielellään mukaan. Muutama lapsi tuli maanantaisin luokseni ja näytti päiväkirjaa ja sanoi, että katsotaan. Kahdenkeskisissä hetkissä kaikki lapset vaikuttivat innostuneelta ja näyttivät aikaansaamiinsa kuvia riemulla.

5.2 Henkilökunnan palaute

Osallistunut henkilökunta oli kokonaisuudessaan kolme aikuista, eli päiväkodista osallistuneen ryhmän henkilökunta. Ryhmän henkilökuntaan kuului yksi lastentarhanopettaja ja kaksi lastenhoitajaa. Henkilökunnalta kysyttiin palautetta tuokion aikana. Jokaiseen tuokioon osallistui yksi ryhmän aikuinen ja häntä varten oli varattu palautelomake (LIITE 7). Tuokioon osallistuvaa henkilöä vaihdeltiin joka kerran, jotta jokainen pääsee antamaan palautetta ja näkemään, miten menetelmä toimii. Pyysin lastentarhanopettajaa osallistumaan ainakin ensimmäiseen ja viimeiseen tuokioon, jotta saisin myös palautetta tuokioiden kehityksestä.

Henkilökunta koki tuokiot positiivisena, helppona ja hyödyllisenä keinona kielen kehityksen tukemiseen. Tuokiossa toimi päiväkirjojen esittely ja rakenne. Henkilökunta koki myös hyödylliseksi kuvataulun, jos lapsen päiväkirja oli jäänyt kotiin. Lapset jaksoivat seurata tuokioita hyvin, koska se oli sopivan pituinen ja lapsille mielekäs. Positiiviseksi koettiin myös kuvien käyttö tuokion tukena. Lasten yksilöllinen huomiointi toimi tuokioissa hyvin. Lasten viikonlopuista sai tietoa aivan uudella tavalla, kun kuvat olivat tukemassa keskustelua. Henkilökunta piti myös hymiöleikkiä toimivana tapana kerätä palautetta.

Lapset saivat kertoa ja jakaa kokemuksia ja tuntemuksiaan muille tarkemmin kuin ilman kuvia.

Tuokioiden ilmapiiriä kuvailtiin innostuneeksi, rennoksi, iloiseksi, kannustavaksi, kiinnostuneeksi ja hyväksi. Ensimmäisillä kerroilla ilmapiiriä kuvattiin myös ujoksi. Ilmapiiri koettiin myös vuorovaikutukseen innostavaksi. Henkilökunta havainnoi lapsia ja heidän reaktioitaan tuokiossa. Henkilökunta koki, että lapset olivat

innokkaita ja ylpeitä omista päiväkirjoistaan. Lisäksi huomioita tuli lasten siitä, että lapset jaksoivat keskittyä ja siitä, että tuokioissa syntyi hyvää keskustelua päiväkirjoista.

Lapsi osasi kertoa oikeasti viikonlopun tapahtumista ymmärrettävästi. Kaverit voivat jakaa kokemuksia ”Minä myös olin metsässä.” Lapsi huomioidaan yksilöllisesti.

Haasteita tuokioissa oli myös puheenvuoron jakaminen ja oman vuoron odottaminen niin, että jokainen sai sanoa asiansa. Tuokioita olisi voinut kehittää myös niin, että lapset olisivat ensin itse kertoneet kuvistaan, jonka jälkeen vasta aikuinen olisi avannut kuvien merkityksen. Tuokioiden kehityskohteiksi nousi liian suuri ryhmäkoko. Suuren ryhmän kanssa tuokiot pidettiin kaksi viimeistä viikkoa toiminnasta, jolloin jouduimme muodostamaan kahdesta pienryhmästä yhden ison aikataulullisista syistä. Henkilökunnan mielestä ryhmä toimi hyvin kolmen ja neljän hengen ryhminä kahtena ensimmäisenä viikkona, jolloin tuokioita pidin.

Haasteita toi ryhmän koko 7 lasta ja puheenvuoron jakaminen/oman vuoron odottaminen

Henkilökunta myös antoi itse kuvapäiväkirjamenetelmästä palautetta. Menetelmä koettiin toimivaksi, koska lapset, jotka osasivat vasta suomen kielen alkeita, innostuivat kertomaan muutamalla sanalla päiväkirjan kuvista. Toimivana koettiin myös se, että lapset osasivat kertoa ymmärrettävästi viikonlopun tapahtumista ja myös se, että lapset keskenään voivat jakaa kokemuksiaan. Hyväksi asiaksi koettiin myös se, että lapsen viikonlopusta oppi uusia asioita.

Kasvatuskumppanuuden kehittäminen menetelmän avulla koettiin haastavaksi, mutta toimiessaan palkitsevaksi. Menetelmän käyttö nähtiin kielen kehityksen tukemisen lisäksi hyödyllisenä tukena kasvatuskumppanuuden ja perheiden kasvatustyön tukemisessa.

*Perheiden motivointi – lasten innon välittäminen
koteihin asti haasteellista, mutta varmaan palkitsevaa*

Kuvapäiväkirjamenetelmästä nousi muutamia kehitysideoita. Haasteiksi koettiin perheiden mukaan motivointi, olisi hienoa, jos lasten into välittyisi koteihin asti. Perheiden motivointiin ehdotettiin esimerkiksi valmista täyttöpohjaa tai esimerkiksi kiaukeamaa. Lisäksi henkilökunta ehdotti, jos tuokion lopuksi olisi vielä yhteinen kuvallinen kertaus lasten viikonlopun tapahtumista.

5.3 Vanhempien palaute

Vanhemmille lähetettiin toiminnallisen osuuden jälkeen palautelomake (liite 5 ja 6) kotiin. Lähetin palautteita jokaisen lapsen kotiin yhden kappaleen, eli kokonaisuudessaan viisi palautetta, sillä yksi lapsi vaihtoi kesken toiminnan päiväkotia ja toisessa perheessä molemmat sisarukset osallistuivat. Kaikki palautteet tulivat takaisin.

Lomake oli mahdollista saada suomeksi sekä englanniksi. Vastauksen sai kirjoittaa myös molemmilla kielillä. Suurin osa vastanneista vastasi lomakkeeseen englanniksi. Lomakkeella tiedusteltiin miltä työskentely yhdessä lapsen kanssa tuntui, olisiko menetelmässä jotain parannettavaa ja mikä toimi menetelmässä todella hyvin.

Vanhemmat kokivat päiväkirjan täyttämisen yhdessä lapsen kanssa pääsääntöisesti mukavaksi ja hauskaksi. Vanhemmista oli mukava huomata, miten lapset piirtävät. Piirtämisen kautta avautui lapsen mielenmaailmaa myös vanhemmille. Vanhemmat kokivat, että menetelmä oli hyvin paljon osallisuutta vaativa. Vanhempien palautteesta kumpusi myös, että lapset nauttivat päiväkirjan tekemisestä kotona ja vanhempien mielestä oli mukava tehdä päiväkirjaa myös yhdessäolon kannalta. Vanhempien mielestä lapset hyötyivät päiväkirjasta siten, että he saivat pienen yhteenvetokeskustelun päivästä.

It was fun and quite an engaging exercise for us.

We loved doing this!

Suurin osa perheistä koki saaneensa tarpeeksi ohjeistusta viikonlopputyöskentelyä varten. Ohjeistus liimattuna päiväkirjan kanteen koettiin hyödyllisenä. Vanhemmat kokivat, että ohjeistus oli selkeä suurimmilta osilta, mutta ohjeistusta tulisi tarkentaa vielä kuvankäytön ja piirtämisen osioista. Ohjeistuksiin toivottiin myös tarkennusta työn pitkäkestoisuudesta.

The wording of the instructions did not immediately make it clear that activity was to take place over time, and not just once: minor issue.

Haastaviksi koettiin myös lapsen piirustustaidot, joten kuvien piirtämisessä tarvittiin paljon aikuisen apua. Moni vanhempi myös pohti, oliko piirtäminen liian haastavaa kolmevuotiaalle, koska sen ikäinen tarvitsi paljon tukea päiväkirjan kuvittamisessa. Haastaviksi asioiksi koettiin yhteisen ajan löytäminen ja muutamilla kerroilla lapsen suostuttelu päiväkirjan täyttöön.

It is a nice experience, but also a bit difficult to arrange a time with the kid, as he may have the interest to something else. But still quite good and important for the kid to learn "summary" of the day.

Kehittämisideoiksi nousi kuvien monipuolisempi käyttö esimerkiksi valokuvien avulla. Vanhemmilta kumpusi myös ehdotus, että kuvapäiväkirja palautettaisiin vasta tiistaina. Näin perheet, jotka haluavat käyttää liimattuja kuvia ja joilla ei ole kotona tulostinta, voisivat käyttää koulun, kirjaston tai esimerkiksi oman työpaikan tulostinta. Menetelmää voisi kehittää myös niin, että lasta voisi tukea kirjaamaan ajatuksensa uusilla tavoilla ylös. Se voisi esimerkiksi olla liimaamalla ja leikkaamalla paperista kuvioita.

Try to guide the kid to think more and use other ways to draw her thoughts and idea. Not only by pens. Also may be by cutting paper and stick on the diary.

5.4 Itsearviointi

Reflektointi tarkoittaa sitä, että osaa arvioida omia käyttäytymismallejaan ja niiden seurauksia sekä tunnistaa myös mihin ne perustuvat. Toisaalta ammatillinen reflektio on myös sitä, että tietää ammattikielen, ymmärtää yhteiskuntaa ja erilaisia ideologioita. (Mäkinen, Raatikainen, Rahikka & Saarnio 2009, 47–48.) Toimintatuokioiden havainnoinnissa tärkeää on kiinnittää huomiota lapsien läsnäoloon ja osallistumiseen tuokiossa, lapsien taitoihin ja lapsien keskittyneisyyteen. Lisäksi kannattaa huomioida lapsen keskittymistä häiritsevät ja tukevat tekijät. (Koivunen & Lehtinen 2015, 52.)

Koin, että tuokiot olivat toimivia. Niiden ilmapiiri tuntui innokkaalta, nauravaiselta ja iloiselta. Tuntui, että pääsin hyvään vuorovaikutukseen ryhmän kanssa tuokioissa. Lapset vaikuttivat pitävän tuokioista, koska kertoivat innokkaasti ja ylpeästi omista päiväkirjoistaan ja halusivat muiden päiväkirjojen kohdalla jakaa omia kokemuksiaan.

Pitkällä aikavälillä lapset osasivat jo odottaa tuokiota ja tulivat hyvin mielellään mukaan. Kävin päiväkirjat läpi lasten kanssa kahdenkeskisesti ennen tuokioita, joten lapset oppivat viikonlopun jälkeen siihen, että päiväkirja katsotaan yhdessä. Tästä seurasi se, että lapsi saattoi tulla minun luokseni vihko kädessä jo valmiiksi todella innoissaan ja toivoi, että katsotaan vihko. Läpikäyminen kahdestaan oli todella mukavaa. Koin, että minun ja mukana olevien lapsien välinen suhde lähentyi näiden kahdenkeskisten tuokioiden ansiosta.

Huomasin, että työskentelyn tärkeimpänä asiana on vuorovaikutus lapseen ja lapsen luottaminen aikuiseen. Kuvapäiväkirja vaatii mielestäni sen, että on tutustunut lapseen ja hänen taustoihinsa ennen työskentelyä.

Palautteen kerääminen lapsilta olisi mielestäni voinut onnistua vähän paremmin. Palautelomakkeen kysymykset olivat aivan liian haastavia, eikä niistä saanut juuri mitään irti. Hymiöleikki kehittyi omasta mielestäni hyväksi tavaksi kerätä palautetta.

Ryhmä oli aivan liian suuri kerroilla, jolloin tuokioon osallistui kaikki seitsemän lasta. Tuokio toimi kohtalaisen hyvin silloinkin, mutta se olisi toiminut paljon paremmin noin 4–5 hengen ryhmissä. Aikataulullisesti pienet ryhmät eivät kuitenkaan olleet aina mahdollisia.

6 OPINNÄYTETYÖN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

Ammattieettisissä ohjeissa todetaan arvojen olevan ihmisarvon kunnioitus, eli jokaisen ihmisarvon kunnioitus katsomatta ikää, uskontoa, etnistä alkuperää, mielipiteitä tai kykyjä. Näihin arvoihin lukeutuu myös oikeudenmukaisuus, eli lapsen ja ryhmän sekä työyhteisön kohtaaminen oikeudenmukaisesti. Ja toisaalta myös tasa-arvo, syrjinnän, suosimisen ja kiusaamisen estäminen, kuuluksi tuleminen sekä oikeus selvittää ristiriidat. (Lastentarhanopettajan ammattietiikka 2005, 4.)

Sosionomi saa lastentarhanopettajan virkakelpoisuuden suorittaessaan 60 opintopistettä pedagogisia opintoja. Sosionomin kompetensseihin kuuluu sosiaalialan ammattieettinen osaaminen, asiakastyön osaaminen, sosiaalialan palvelujärjestelmän osaaminen, kriittinen ja osallistava yhteiskuntaosaaminen, tutkimuksellinen kehittämisosaaminen ja johtamisosaaminen. Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että sosionomin työote on ihmisläheinen ja varhaiskasvatuksessa lapsilähtöinen. Sosionomi tuntee palvelujärjestelmän ja osaa toimia osana moniammatillista työryhmää. Sosionomin osaamista päiväkodissa on etenkin perhetyö ja sitä kautta kasvatuskumppanuuden kehittäminen ja ylläpitäminen. (Sosiaalialan AMK-verkosto 2010, 2–3.) Työtä tehdessäni olen toiminut sosionomin kompetenssien mukaan, joihin kuuluu myös ammattieettinen osaaminen ja eettinen työote. Tämä tarkoittaa, että olen pohtinut omaa toimintaani ja olen työskennellyt lapsilähtöisesti.

Yksi lastentarhaopettajan tärkeistä arvoista on totuudellisuus, joka tarkoittaa rehellisyyttä, tutkivaa lähestymistapaa, dialogisuutta ja totuuden etsimistä. Viimeisenä eettisissä ohjeissa mainituista arvoista on vapaus. Vapaus arvona tarkoittaa sitä, että lastentarhanopettajalla on oikeus omaan arvomaailmaan, on kuitenkin huomioitava, että kasvatustyössä vapaus on sidoksissa perustehtävään ja sitä määrittävään normistoon. Varhaiskasvatustyössään lastentarhanopettajan tulee asettaa rajoja. Kanssakäymisen tärkeimpiä arvoja on ihmisarvoon kuuluvan vapauden kunnioittaminen. (Lastentarhanopettajan ammattietiikka 2005, 4.) Olen pohjannut suunnittelutyöni, kanssakäymisen lasten, vanhempien ja henkilökunnan kanssa, sekä kirjoitustyön ja toiminnan näille arvoille.

Kysyin vanhemmilta luvan kuvapäiväkirjamenetelmään osallistumiseen. Olin valmis keskustelemaan vanhempien kanssa toiminnasta ja selventämään asioita. Kaikki osallistuneet vanhemmat eivät puhuneet suomen kieltä, joten kommunikoin tarvittaessa englanniksi, jotta työskentely olisi kaikille mahdollisimman selkeää. Kaikki vanhemmille osallistumiseen ja arviointiin liittyvät lupalaput oli mahdollista saada myös englanniksi.

Lasten nimiä ei mainita työssä, eikä heitä pysty työstä muutoinkaan tunnistamaan. Ollakseni äärimmäisen tarkka siitä, että yhtäkään lasta ei voida työstäni tunnistaa, päätin jättää myös päiväkodin nimen kertomatta. Näin yhtäkään lasta ei voida tunnistaa tekstistäni, joten anonyymisyys säilyy.

Eettiseen työskentelyyni kuului myös informointi asianomaisille. Vanhemmille ja päiväkodille luvan kysymisen lisäksi työskentelystä kerrottiin lasten kotiin menevässä kuukausikirjeessä sekä englanniksi, että suomeksi. Lopullinen produktio, eli menetelmä jäi päiväkodille käyttöön ja luettavaksi. Lisäksi eettiset arvot ja ajattelu näkyvät työn valinnassa, prosessissa, tuloksista puhumisessa ja työn soveltamisesta käytännössä. Opinnäytetyö on läpinäkyvä ja rehellinen. (Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä 2010, 11–12.) Rehellisyyden vuoksi pidin työskentelyni kaikissa vaiheissa kiinni siitä, että olin yhteydessä sekä kouluun että yhteistyöpäiväkotiin opinnäytetyöprosessista.

Eettistä työtä tukee kyky olla rakentavasti kriittinen. Tämä koskee kritiikkinä valitsevia käytäntöjä kohden, sekä kritiikkinä aineistoa kohtaan. (Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä 2010, 11–12.) Lähdeaineistoa on työssä käytetty paljon ja monipuolisesti, mikä tukee työn eettisyyttä. Työn luotettavuutta lisäsi se, että keräämällä toiminnallisesta osuudesta palautetta vanhemmilta, lapsilta ja päiväkodin henkilökunnalta pidin huolen siitä, että kaikki kokivat työn olevan lapsille hyödyllinen. Toisaalta palautteen ansiolla varmistettiin myös, että kyseinen toiminta on varhaiskasvatukseen soveltuva työkalu.

Työssä olen käyttänyt monipuolisesti eri lähteitä. Lähteinä on sekä kirjoja, artikkeleita, julkaisuja, että lakitekstiä ja ammattieettisiä ohjeita. Olen käyttänyt läh-

teinä myös ulkomaalaisia lähteitä. Luotettavuutta lisää myös se, että olen ollut lähdekriittinen kaikkien käyttämieni lähteiden kanssa.

Olen tietoisesti pyrkinyt valitsemaan lähteisiin myös hyvin tuoreita teoksia, jotta työ on teoriatiedoltaan tuore. Luotettavuutta lisää myös se, että olen perehtynyt uusimpaan varhaiskasvatuslakiin. Haasteina on kuitenkin ollut se, että työtäni aloittaessa uusi varhaiskasvatuslaki on ollut vasta suunnitteilla. Työn valmistuessa uusi laki on kuitenkin jo esitetty ja tulossa voimaan. Työ on siis tehty kahden lain murroksessa.

7 POHDINTA

7.1 Opinnäytetyöprosessi

Aivan sosionomiopintojen alusta asti tiesin, että haluan suorittaa sosionomin lisäksi lastentarhanopettajan kelpoisuuden. Suunnittelin opintopolkuni tätä ajatusta tukien. Näin olikin loogista, että pyysin erästä päiväkotia, jossa olin ollut jo harjoittelussa yhteistyökumppanikseni tähän opinnäytetyöhön. Mennessäni sopimaan opinnäytetyöstä päiväkodin kanssa, minulla oli jo ajatus, millaisen opinnäytetyön teen. Ajatus kuitenkin hieman muuttui, kun koin, että kaksi- ja monikielisille lapsille suunnattu produktio on työelämälähtöisempi.

Olen tyytyväinen valitsemaani aiheeseen. Koen, että se oli mielenkiintoinen ja tulevaisuuden ammatillisuuden kannalta hyödyllinen. En ollut aikaisemmin juurikaan perehtynyt kielen kehitykseen, joten koin oppineen työn aikana paljon uutta. Tekemäni materiaalipaketti jää taatusti ainakin minun itseni käyttöön, mutta uskon, että se hyödyttää myös työhön osallistunutta päiväkotia.

Aikataulutin opinnäytetyön prosessin tarkasti. Aikatauluttamisesta oli hyötyä, koska loin itselleni välietappeja, joiden avulla opinnäytetyö oli helpompi saada valmiiksi. Suunnittelin aikataulut kuitenkin niin, että jokaisen välivaiheen välissä oli reilusti aikaa. Tämä auttoi minua hahmottamaan opinnäytetyön kokonaisuutta ja kaikkia työskentelyvaiheita. Lisäksi työskentely ei tuntunut niin suurelta taakalta, kun pystyi suunnittelemaan ja tekemään työtä aina seuraava välietappi mielessä.

Opinnäytetyöprosessini kesti noin vuoden. Opinnäytetyöprosessi opetti minulle kaikkein eniten uutta siitä, millainen lapsen kielen kehityksen prosessi on. Opin myös, kuinka lapsia voi tukea kielen kehityksessä. Mielenkiintoista oli etenkin tutustua siihen, kuinka kaksi- ja monikielisen lapsen suomen kielen kehitystä voi tukea.

Koin haastavaksi sopivien lähteiden löytymisen. Lähteiden löytymisessä minua auttoi Diakonia-ammattikorkeakoulun kirjasto ja opinnäytetyöni ohjaaja. Heiltä

sain ajankohtaisia kirja- ja lehtiehdotuksia, joita hyödynsin työssäni. Haasteita oli myös työn rakenteen suunnittelussa. Kokeilin useita eri versioita, ennen kuin löysin omaa silmää miellyttävän, sekä lukijalle sopivan rakennekokonaisuuden.

Toiminnallinen osuus työstä onnistui hyvin ja sain mielestäni paljon hyödyllistä palautetta materiaalipakettia varten. Toiminnallisen osuuden toteutuksessa merkittäväksi avuksi muodostui pätevä suunnittelutyö. Hyvä suunnittelutyö auttoi toiminnallisuuden toteuttamisessa. Toiminnallisen osuudessa minulle tärkeä työkalu oli oppimispäiväkirja, se auttoi minua suunnittelemaan seuraavaa tuokiota ja refleктоimaan, miten edellinen tuokio meni.

Pohdin pitkään työtä, minkä muotoinen työn produktio olisi. Alusta asti tuntui, että materiaalipaketti olisi loogisin vaihtoehto kertoa, kuinka kuvapäiväkirja-menetelmä voi käyttää. Mietin kuitenkin, että olisi ollut hienoa keksiä joku toinenkin tapa, kuten videoiminen, kuvata kuvapäiväkirjamenetelmää. Päädyin kuitenkin materiaalipakettiin, koska ajattelin sen olevan helppokäyttöisen keino päiväkodin arjessa. Lisäksi se on helposti kopioitavissa ja välitettävissä eteenpäin.

7.2 Ammatillinen kasvu

Olen kokenut, että yhteistyötaho on antanut minulle paljon apua ammatillisesti tässä työssä. Minä sain mahdollisuuden keskustella opinnäytetyöstä työelämäntahon ohjaajan kanssa, minkä koin todella antoisaksi, sekä työn, että ammatillisuuden kannalta. Olen saanut heiltä hyviä ideoita opinnäytetyön työstämiseen, mutta olen oppinut myös uusia asioita, joista on varmasti hyötyä työelämässä. Eniten neuvoja heiltä olen saanut kaksi- ja monikielisten lasten tukemisessa.

Toiminnallisen osuuden aikana minulle oli tärkeää kuunnella lasta. Sain silloin mahdollisuuden harjoitella sensitiivistä työtettä. Sensitiivisyys tarkoittaa sitä, että aikuinen ymmärtää ja osaa vastata lapsen tunteisiin, turvallisuuden, huomion, emotionaalisen tuen, vahvistamisen ja selkeyden tarpeeseen. Sensitiivinen kasvattaja ei ole lapsen yläpuolella vaan kohtelee lasta tasa-arvoisesti ja kunnioittavasti. (Kalliala 2008, 68–69.) Minusta on äärimmäisen tärkeää, että lapsia

kohdellaan kunnioittavasti ja tasa-arvoisesti, joten pidin huolta, että kuuntelin ja kuulin myös lasten ajatuksia tästä työstä ja toiminnasta.

Toimintaa suunnitellessani ja työn viitekehyksen lähteisiin tutustuessani syvensin osaamistani lasten kehitysvaiheisiin, etenkin kielen kehityksen saralla. Sain kehittää ammatillisuuttani myös toiminnan suunnittelussa ja ryhmän vetämisessä. Kehitysvaiheiden ymmärrys ja oikeanlaisen toiminnan suunnittelu liittyy stimulaatioon ja aktivointiin. Tällöin aikuinen osaa tukea lapsen kommunikointikykyä, ajattelua ja toimintaa oikealla tavalla ja tarkoituksenmukaisesti. Hän aktivoi ja osallistaa lapsia toimintaan. Aikuisen tulisi olla herkkänä ja tunnistaa esimerkiksi lasten tarvetta tutkimiselle, sekä osata antaa tilaa lasten erilaisille ideoille, tavoitteille ja tulkinnoille, sekä kiinnostuksenkohteille. (Kalliala 2008, 78–79.)

Minulle oman ammatillisuuden kehitystyökaluna oli oppimispäiväkirja. Koin, että oppimispäiväkirjan avulla pystyin hyvin refleктоimaan paitsi toiminnan toimivuutta, myös omaa ammatillisuuttani ja sen kehitystä. Mielestäni sitoutunut kasvattaja osaa ja myös reflektoi omaa toimintaansa. Kasvatustyö on jatkuvaa itsensä kehittämistä. Jatkossakin oman työnsä kehittäminen on ammatillisuuteni kannalta arvokasta, sillä työ opettaa koko ajan.

Opin myös laajan kirjoitustyön eri vaiheista ja työn suunnittelusta. Sain harjoitella myös tieteellisen tekstin kirjoittamista, sekä toiminnallisen osuuden palautteen analysointia. Suunnitelmaa laatiessani tuli tutustuttua myös tutkimusluvan hakemiseen ja sen prosessiin. Toisaalta pääsin harjoittelemaan myös lomakkeiden suunnittelua, koska työhöni vaadittiin useita eri palaute- ja lupalomakkeita. Pitkäjänteisyys opinnäytetyöprosessi oli valttikortti, josta on minulle varmasti hyötyä tulevaisuudessakin. Prosessin aikana tuli vastaan myös paljon uusia tilanteita, joihin piti heittäytyä.

7.3 Johtopäätökset ja kehittämisideat

Menetelmän suunnittelu ja toteutus on onnistunut menestyksekkäästi. Kerätty palaute antoi ilmi, että vanhemmat ja henkilökunta piti menetelmää hyödyllisenä

ja helppona keinona tukea kielen kehitystä. Lapset viihtyivät yhteisissä tuokioissa, sekä kahdenkeskisissä hetkissä hyvin. Ilmapiiri oli tuokioissa innostunut ja päiväkirjoista oltiin hyvin ylpeitä.

Uusi menetelmä otettiin hyvin vastaan yhteistyöpäiväkodissa. Se koettiin hyväksi uudeksi työkaluksi ja päätyi päiväkodin käyttöön. Materiaalipaketti oli suunniteltu selkeäksi ja helppokäyttöiseksi, josta löytyi myös materiaalia tuokioiden suunnittelua ja toteutusta varten.

Työ oli onnistunut, ja sen seurauksena syntyi toimiva materiaalipaketti, josta on hyötyä tulevaisuudessa sekä minulle, että yhteistyötaholle. Menetelmä on suunniteltu 3–5-vuotiaille, mutta kehittämisideassani sen voisi siirtää toimimaan myös alle kolmevuotiaille. Alle kolmevuotiaiden kanssa kuvien työstämiseen tarvitaan enemmän apua vanhemmalta kuin yli kolmevuotiaiden kanssa, mutta uskon, että se olisi lapsista mukavaa.

Menetelmää voi myös kehittää niin, että vaihtaa kuvat johonkin muuhun kommunikoinnin välineeseen, kuten vaikka tekstiin ja videoon. Toisaalta menetelmää voisi myös teemoittaa, eli keksiä jonkun yhtenäisen teeman jokaisen viikonlopun kuville. Teema voisi esimerkiksi olla vaikka liikunta tai kulttuuri.

Yhdeltä henkilökunnan jäseneltä sain idean, että menetelmään voisi luoda valmiita esimerkkejä, tai teemasivuja, joiden avulla menetelmän työstäminen kotona voisi helpottua. Päiväkirjaan voisi myös valmiiksi merkata mistä aiheista kerrotaan aina minäkin viikonloppuna. Näin pystyttäisiin suunnittelemaan, mitä sanastoja lähdetään kehittämään minäkin viikonloppuna ja viikkona.

8 LÄHTEET

- Eerola-Pennanen, Paula 2011. Monikulttuurisuus varhaiskasvatuksessa. Teoksessa Eeva Hujala & Leena Turja (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus. 233–245.
- Grosjean, Francois 2015. Myths about bilingualism. Psychologytoday. Viitattu 25.08.2015. <https://www.psychologytoday.com/blog/life-bilingual/201010/myths-about-bilingualism>
- Halme, Katjamaria & Vataja, Anita 2011. Monikulttuurinen varhaiskasvatus ja esiopetus. Helsinki: Tammi
- Halme, Katjamaria 2011. Maahanmuuttajataustaisen lapsen kielikasvatus varhaiskasvatuksesta esiopetukseen. Teoksessa Marja Nurmilaakso & Anna-Leena Välimäki (toim.) Lapsi ja kieli. Kielellinen kehittyminen varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Terveystieteiden tutkimuskeskus. 86–101.
- Happo, Iiris 2008. Sosionomin (AMK) osaaminen ja osaamishaasteet varhaiskasvatuksessa. Teoksessa Leena Viinamäki (toim.) 14 puheenvuoroa sosionomin (AMK) asemasta Suomen hyvinvointiasiantuntijajärjestelmässä. Kemi: Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun raportteja.
- Heikka, Johanna; Hujala, Eeva & Turja, Leena 2009. Arvioinnista opiksi - havainnointi, arviointi ja suunnittelu varhaispedagogiikassa. Vantaa: Printel OY.
- Hollinger, Paul C. 2015. Language – The evolution of articulate language. Psychology today. Viitattu 25.08.2015. <https://www.psychologytoday.com/blog/great-kids-great-parents/201501/language>
- Ikonen Merja 2006. Lasten Keskinäinen vuorovaikutus. Teoksessa Karila, Kirsi; Alasuutari, Maarit; Hännikäinen, Maritta; Nummenmaa, Anna Raija & Rasku-Puttonen, Helena (toim.) Kasvatus vuorovaikutus. Tampere: Vastapaino, 149–183
- Järvinen, Mervi; Laine, Anne & Hellman-Suominen, Kirsi 2009. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Hämeenlinna: Kirjapaja
- Kalliala, Marjatta 2008. Kato mua! – kohtaako aikuinen lapsen päiväkodissa? Helsinki: Gaudeamus

- Karila, Kirsti 2013. Ammattilaisukupolvet varhaiskasvatuksen pedagogiikan toteuttajina ja kehittäjinä. Teoksessa Kirsti Karila & Lasse Lipponen (toim.) Varhaiskasvatuksen pedagogiikka. Tallinna: Vastapaino. 9–29.
- Karila, Kirsti; Kinos; Jarmo & Virtanen, Jorma 2001. Varhaiskasvatus muuttuvassa yhteiskunnassa. Teoksessa Kirsti Karila, Jarmo, Kinos & Jorma, Virtanen (toim.) Varhaiskasvatuksen teoriasuuntauksia. Jyväskylä: PS-kustannus. 13–24.
- Kaskela, Marja & Kekkonen, Marjatta 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta – opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Vaajakoski: Stakes.
- Kaskela, Marja & Kronqvist 2007. Niin ainutlaatuinen – Näkökulmia lapsen yksilölliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Helsinki: Stakes.
- Kataja, Elina 2014. Yhteinen osallisuus varhaiskasvatuksen pedagogiikassa. Teoksessa Johanna Heikka, Elina Fonsén, Janniina Elo ja Johanna Leinonen (toim.) Osallisuuden pedagogiikka varhaiskasvatuksessa. Tampere: Suomen Varhaiskasvatus ry, 56–79.
- Kekkonen, Marjatta 2012. Kasvatuskumppanuus puheena – varhaiskasvattajat, vanhemmat ja lapset päivähoidon diskursiivisilla näyttämöillä. Tampere: Terveysten- ja hyvinvoinninlaitos. Viitattu 20.8.2015.
<https://www.thl.fi/documents/10531/136719/Tutkimus%202012%2072.pdf>.
- Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä 2010: opas Diakonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetöitä varten. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu.
- Koivunen, Pirjo-Leena & Lehtinen, Taisto 2015. Kasvu kiikarissa - havainnoinnin käsikirja kasvattajille. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Kronqvist, Eeva-Liisa 2011. Varhaispedagogiikan kehityopsykologinen perusta. Teoksessa Eeva Hujala & Leena Turja (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus. 13–30.
- Känkänen, Päivi & Immonen-Oikkonen, Pirjo 2009. Monikulttuurinen perhe koulun kasvuympäristössä. Teoksessa Johanna Lammi-Taskula, Sakari Karvonen & Salme Ahlström (toim.) Lapsiperheiden hyvinvointi 2009. Helsinki: Terveysten- ja hyvinvoinninlaitos. 174–185.

- Lastentarhanopettajan ammattieettiset ohjeet 2005. Lastentarhanopettajan ammattietiikka. Helsinki: Lastentarhanopettajaliitto. Viitattu 21.08.2015. file:///C:/Users/Meeri/Downloads/Lastentarhanopettajan+ammattietiikka0.pdf
- Lyyra, Virpi 2004. Vanhemmuutta vahvistavia keskusteluja päivähoidossa - perheterapeuttisia näkökulmia kasvatuskumppanuuteen. Teoksessa Soili Keskinen & Heli Virjonen (toim.) Vanhemmuuden ja lapsen kasvun tukeminen päivähoidossa. Helsinki: Tammi. 106–124.
- Lyytinen, Paula 2014. Kielenkehityksen varhaisvaiheet. Teoksessa Tiina Siskonen, Tuija Aro, Timo Ahonen, Ritva Ketonen (toim.) Joko se puhuu? kielenkehityksen vaikeudet varhaislapsuudessa. Jyväskylä: PS-kustannus 48–68.
- Maahanmuuttajatyön kehittäminen varhaiskasvatuksessa 2007. Varhaiskasvatuksen maahanmuuttajatyön kehittämisjaosto. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2007:62. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö
- Martikainen, Kaisa 2007. Vuorotellen –opas vuorovaikutuksen ja kielen kehityksen alkuvaiheisiin. Viitattu 21.04.2015.
<http://papunet.net/yleis/fileadmin/muut/Esitteet/Vuorotellen.pdf>
- Mäkinen, Päivi; Raatikainen, Eija; Rahikka, Anne & Saarnio, Tuula 2009. Ammattina sosionomi. Helsinki: WSOYpro
- Nieminen, Tuija & Seger, Heidi 2007. Lapsen puheen kehitys. Opinnäyte Turun ammattikorkeakoulu. Viitattu 21.04.2015.
http://terveysnetti.turkuamk.fi/perhenetti/lapsen_puhe/tekijat.html
- Nummenmaa, Anna Raija 2001. Tulkinnallinen lähestymistapa varhaiskasvatuksen tutkimuksessa ja teorianmuodostuksessa. Teoksessa Kirsti Karila, Jarmo, Kinos & Jorma, Virtanen (toim.) Varhaiskasvatuksen teoriasuuntauksia. Juva: PS-kustannus. 25-39.
- Nurmilaakso, Marja 2011. Lapsen kielen kehittyminen. Teoksessa Marja Nurmilaakso & Anna-Leena Välimäki (toim.) Lapsi ja Kieli. Kielellinen kehittyminen varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. 30-75.

Ota Koppi! –hanke. Helsingin kaupunki ja. Viitattu 20.04.2015.

<http://www.otakoppi-ohjelma.fi/toiminnalliset-menetelmat-varhaiskasvatuksessa>

Peltonen, Hannu 1995. Kasvattajana sosiaali- ja terveystieteiden ammattilaisena.

Tampere: Tammi.

Pienten kielireppu – tasolta toiselle 2012. Espoon suomenkielinen opetustoimi & varhaiskasvatus. Espoo: Espoon suomenkielinen opetustoimi & varhaiskasvatus. Viitattu 1.12.2014. <http://www.espoo.fi/kielireppu>

Pärkö, Kristiina 2004. Kiireettömästi kielellisiin harjoituksiin – lämpimän vuorovaikutuksen tärkeydestä kielellisen kehityksen tukemisessa. Teoksessa Soili Keskinen & Heli Virjonen (toim.) Vanhemmuuden ja lapsen kasvun tukeminen päivähoitossa. Helsinki: Tammi. 211–222.

Ranskalaisen koulun ystävät ry:n leikkikoulu 2014. Kuvapäiväkirjamenetelmä. Helsinki

Saukkonen, Pasi 2014. Suomalainen kulttuuri-identiteetti kotoutumisen estäjänä ja edistäjänä. Teoksessa Marja Laine (toim.) Kulttuuri-identiteetti & kasvatus –kulttuuriperintökasvatus kotoutumisen tukena. Suomen kulttuuriperintökasvatuksen seuran julkaisuja 8. Viitattu 1.12.2014 http://kulttuuriperintokasvatus-fi-bin.directo.fi/@Bin/44d1ccb0972a8425b252bba0ad9ecb4a/1417450313/application/pdf/225130/Kulttuuri-identiteetti_ja_kasvatus.pdf

Sautero-Luukkainen, Mira 2015. Lastentarhanopettajan haastattelu Espoossa huhtikuussa 2015.

Sosiaalialan AMK-verkosto 2010. Esitys sosionomin (AMK)-tutkinnon kompetensseista. Viitattu 24.9.2015. [file:///C:/Users/Meeri/Downloads/Sosiaaliala%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Meeri/Downloads/Sosiaaliala%20(1).pdf)

Vantaan kaupungin sosiaali- ja terveystoimi 2009. Lapsen puheen- ja kielenkehityksen tukeminen. Viitattu 21.04.2014. http://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwwstructure/63961_lapsen_puheterapia_net.pdf

Varhaiskasvatuslaki (8.5.2015/580). Viitattu 24.9.2015.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036>

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005. Oppaita 56. Helsinki: Stakes. Viitattu 1.12.2014.

<http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/77129/Varhaiskasvatus-suunnitelmanperusteet.pdf?sequence=1>

Viitala, Kaisu 2006. Lasten yhteinen varhaiskasvatus. Tampere: Tampereen yliopistopaino OY

Vilkkä, Hanna & Airaksinen, Tiina 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi

LIITE 1 Lupa lapsen osallistumisesta suomeksi

Hei!

Olen opiskelija Diakonia-ammattikorkeakoulusta ja teen päiväkotiin opinnäytetyöni. Toteutan kuvapäiväkirjamenetelmää osana opinnäytetyöni päiväkodilla.

Tuokiot on tarkoitettu 3-5-vuotiaille lapsille, joiden äidinkielenä ei ole suomi. Tuokioiden tarkoituksena on tukea lasten kielen kehitystä. Tuokioiden lisäksi vanhemmat yhdessä lasten kanssa osallistuvat toimintaan.

Lasten henkilötietoja ei käytetä valmiissa opinnäytetyössä. Lisätietoja voi tulla kysymään minulta.

☐ Osallistun lapseni kanssa toimintaan

☐ En osallistu lapseni kanssa toimintaan

Lapsen nimi: _____

Huoltajan allekirjoitus: _____

Nimenselvennys: _____

Päivämäärä: _____

Ystävällisin terveisin,

Meeri Mertsalmi

LIITE 2 Lupa lapsen osallistumisesta englanniksi

Hello!

I am a student from Diaconia University of Applied sciences and I am making my thesis here in daycare. I will put in action a picture based diary method as a part of my thesis here in daycare.

These learning moments are for children in ages 3 to 5 that don't have Finnish as their first language. These learning moments are meant to be as a support for children's verbal development. Parents will be involved and needed to be part of the progress.

Your child's personal details won't be used in my thesis. For more information please ask me.

☐ My child and I can participate in these learning moments

☐ My child and I can't participate in these learning moments

Child's name: _____

Guardian's signature: _____

Guardian's name: _____

Date: _____

Best regards,

Meeri Mertsalmi

LIITE 3 Ohjeistus vanhemmille kuvapäiväkirjamenetelmästä

Hei!

Lapsesi osallistuu päiväkodissa tapahtuvaan kuvapäiväkirjamenetelmään. Kuvapäiväkirjamenetelmä on menetelmä, jossa viikonloppuna lapsi yhdessä vanhempansa kanssa piirtää tai liimaa kuvia päiväkirjaansa viikonlopun tapahtumista. Viikonloppu tässä tapauksessa on perjantaista sunnuntaihin. Jokaisesta viikonlopusta riittää vain yksi merkintä.

Maanantaina päiväkodissa tapahtumat käydään yhdessä lasten kanssa suomeksi.

Pääasiallinen toiminta tapahtuu päiväkodilla, mutta toivoisin, että käytät viikonloppuna jonkin verran aikaa lapsen kanssa yhdessä päiväkirjan täyttämiseen. Hyviä aiheita, joita voi päiväkirjaan laittaa:

- Mitä söitte viikonloppuna.
- Millä lapsi leikki viikonloppuna.
- Mitä lapsi leikki viikonloppuna.
- Kävittekö jossain, esimerkiksi ulkona, kylässä, juhlassa.
- Teittekö yhdessä jotain muuta hauskaa, kuten askartelua.
- Tapahtuiko jotain muuta jännittävää, kuten ensimmäisen hampaan irtoaminen.

Ohjeita täyttöön:

- Voitte lapsen kanssa valita yhden tai kaksi asiaa, joita vihkoon laite-
taan.
- Lapsi voi piirtää tai voitte etsiä lehdestä kuvia ja liimata niitä.
- Yksi sivu tai aukeama riittää hyvin viikonlopusta.

Minulta saa tulla kysymään lisätietoa, jos jokin asia jäi epäselväksi. Hauskoja hetkiä päiväkirjan parissa

LIITE 4 Ohjeistus vanhemmille kuvapäiväkirjamenetelmästä englanniksi

Hello!

Your child will participate in a picture based diary method that happens in day care. A picture based diary method is a method where in weekend a child together with his parent draws or glues pictures of his weekend events in his diary that is provided by day care. By weekend I mean from Friday to Sunday. Only one diary note is enough for one weekend.

On Mondays, we will go thru the diary in Finnish with children here in day care.

Most of the action happens in day care, but I hope that on weekends you will spend a little time with your child and fill the diary. Good subjects for the diary

- What did you eat on this weekend?
- What did your child play this weekend?
- What toys did she or he play with this weekend?
- Did you go somewhere exciting? Did you go out? Did you visit someone? Did you go to a party...?
- Did you do something else exciting, for example crafting?
- Did something else exciting happen this weekend, for example your child's first tooth came off.

Instructions for filling the diary:

- You and your child can pick one or two things to be put in the diary.
- Child can draw or you can search for pictures in magazines and glue them.
- One page is enough for one weekend

Please come and ask me for more details. Fun moments for you and your child with the diary!

LIITE 5 Palautelomake vanhemmille suomeksi

Arviointilomake

Olen Meeri Mertsalmi ja olen opiskelija Diakonia-ammattikorkeakoulusta ja teen opinnäytetyötäni. Palaute on minulle suureksi avuksi opinnäytetyössäni. Lomakkeen täyttöön kuluu noin 5-15 minuuttia. Pyydän ystävällisesti palauttamaan lomakkeen minulle. Kiitos ajastanne!

1. Miltä teistä tuntui tehdä lapsen kanssa kuvapäiväkirjaa?
2. Saitteko mielestänne tarpeeksi apua tai ohjeita työskentelyn toteuttamiseksi?
3. Miten työskentelyä voisi kehittää?
4. Muita kommentteja:

LIITE 6 Palautelomake vanhemmille englanniksi

Form of assessment

My name is Meeri Mertsalmi and I am a student in Diaconia University of Applied Sciences and I am making my thesis here in day care. Your feedback will help my work a lot. Filling this form will take about 5 to 15 minutes. I kindly ask you to return the form to me. Thank you for your time!

1. How did it feel to do the diary with your child?
2. Did you get enough help and advice to do the diary?
3. How would you improve this picture based diary method?
4. More comments:

LIITE 7 Palautelomake henkilökunnalle

Arviointilomake

1. Mikä toimii tuokiossa?
2. Mitä kehitettävää tuokiossa on?
3. Mitä mieltä lapset mielestäsi ovat tuokiosta?
4. Millainen ilmapiiri tuokiolla on?
5. Mikä toimii kuvapäiväkirjamenetelmässä?
6. Mitä kehitettävää kuvapäiväkirjamenetelmässä on?
7. Muita kommentteja:

LIITE 8 Palautelomake lapsille

Arviointilomake yhteisesti tuokioon osallistuneille lapsille

Miltä tuokio tuntui?

Mikä oli mukavinta?

Mikä oli pitkästyttävää?

Hymynaamat (Aseta lattialle kolme eri kasvonilmettä paperilla. Pyydä lapsia siirtymään ilmeen kohdalle, joka kuvaa hänen mielestään kuvaa tuokiota, laske määrät):

KUVAPÄIVÄKIR- JA-MENETELMÄ

Meeri Mertsalmi

Alkusanat

Kuvapäiväkirja-menetelmä on tarkoitettu varhaiskasvatuksen käyttöön tukemaan lasten kielellistä kehitystä. Menetelmä on tarkoitettu kaksi- ja monikielisille lapsille tukemaan heidän äidinkielen ja suomenkielen oppimista.

Kuvapäiväkirja on selkeä ja helppo menetelmä varhaiskasvattajan käyttöön. Työskentely tapahtuu sekä yksilötyöskentelynä lapsen kanssa, että yhdessä lapsiryhmän kanssa.

Menetelmä on vanhempaa osallistava ja vaatii yhteistyötä vanhemman kanssa toimiakseen. Toimissaan se tukee kielen kehityksen lisäksi kasvatuskumppanuutta.

Työskentelyyn tarvitaan jokaiselle lapselle oma nimikoitu vihko ja piirityöskentelyä varten kuvia. Omaa työskentelyä voi auttaa vihko omille muistiinpanoille.

Sisällys:

Alkusanat.....	2
Kuvapäiväkirja-menetelmä.....	3
Näin se toimii.....	4
Vinkkejä vanhempien kanssa työskentelyyn.....	5
Yksilötyöskentely lapsen kanssa.....	6
Piirityöskentely ryhmän kanssa.....	7
Materiaalia piirin toteutukseen.....	8
Materiaalia piirin toteutukseen.....	9
Materiaalia vanhempia varten.....	10

Meeri Mertsalmi
Diakonia-
ammattikorkeakoulu
Helsinki 2015

©Vilja Vidgren

Kuvapäiväkirja-menetelmä

Kasvatuskumppanuus

Menetelmä toteutetaan osittain kotona lapsen ja vanhemman yhteistyöllä.

©Vilja Vidgren

Kielenkehitys

Kielen kehityksen tukemiseen kaksi- ja monikielisillä lapsilla

Auttaa lasta yhdistämään oman äidinkielen ja suomenkielen sanastoja

Toteutus varhaiskasvatuksessa

Pitkäkestoinen toteutus

Toteutus päiväkodissa yksilö- ja piiritöinä

Sopii 3–5-vuotiaille lapsille

Työkalu varhaiskasvattajan ja lapsen väliseen kommunikointiin

1.

Kuvapäiväkirja-menetelmässä pääosassa on kuvat ja päiväkirja. Päiväkirja kulkee lapsen mukana päiväkodista kotiin viikonloppuisin. Yhden viikonlopun aikana (perjantai, lauantai tai sunnuntai) lapsi ja vanhempi yhdessä täyttävät kerran päiväkirjaan kuvien avulla, mitä viikonloppuna on tapahtunut.

2.

Vanhempi rajaa itse, mitä päiväkirjaan tulee. Yhdeksi merkinnäksi riittää yksi asia viikonloppusta. Kuvat voivat olla mitä vain, leikattu lehdistä, itse piirretty tai vaikka valokuvia. Päiväkirjaan saa myös kirjoittaa lyhyesti, mitä on tehty, jos vanhempi kokee sen tarpeelliseksi.

Näin se toimii

3.

Alkuviikosta vanhemmat palauttavat päiväkirjan. Alkuviikon aikana varhaiskasvattaja kerää päiväkirjat talteen ja katsoo ne läpi. Viikon alussa varhaiskasvattaja käy jokaisen päiväkirjan jokaisen lapsen kanssa yksilöllisesti läpi.

4.

Kun päiväkirjat on käyty läpi, on aika toteuttaa piiri. Piiriin osallistuu neljää tai viisi lasta, jotta jokaisen päiväkirjalle on tarpeeksi aikaa.

Huom!

- Aiheiksi viikonloppusta sopii esimerkiksi mitä lapsi on leikkinyt, mitä lapsi on syönyt, onko lapsi ollut ulkona/ nähnyt kavereita/ ollut synttäreillä tms.
- Kuvapäiväkirjaa voi halutessaan teemoittaa. Vanhempia voi yhtenä viikonloppuna pyytää lapsia kertomaan omista leikeistään, yhtenä viikonloppuna voidaan käsitellä ruokia tms.

Vinkkejä vanhemman kanssa työskentelyyn

Keskustele

Lähetä vanhemmille kotiin tiedote toiminnasta ja ohjeistus ennen toiminnan alkamista

Tiedota

Keskustele vanhempien kanssa päiväkirjan täytöstä ja toiminnasta. Varaudu kysymyksiin.

Varaa aikaa

Varaa aikaa keskustelulle ja tiedotukselle

Vanhempia voi muistuttaa, ettei päiväkirjan kuvien tarvitse olla erityisen hienoja tai taidokkaasti tehtyjä. Yhteiset keskustelun aiheet ovat kuvien laatua tärkeämpiä.

Huom!

©Vilja Vidgren

Yksilötyöskentely lapsen kanssa

Miksi?

Auttaa suunnittelemaan piirityöskentelyä

Tukee lapsen kielen kehitystä

Kesto viidestä kymmeneen minuuttiin

Valitse rauhallinen paikka

Miten?

1.

Katso päiväkirjan kuvat läpi

Anna lapsen kertoa kuvista

2.

3.

Tarvittaessa voit tehdä tarkentavia kysymyksiä

Tee lyhyitä muistiinpanoja päiväkirjasta

4.

Huom!

Yksilötyöskentelyn jälkeen mieti piirityöskentelyä ja päätä, mikä päiväkirja käydään läpi milloinkin. Suunnittele yhteenveto päiväkirjoista piiriä varten.

© Vilja Vidgren

Rakenne

Piirityöskentely ryhmän kanssa

1. Tukikuvat

- Näytä lapsille tukikuvista mitä piirissä tulee tapahtumaan

3. Alkuleikki

- Tervehdykset ja taputukset. Kaikki sanovat ja taputtavat jokaisen osallistuvan jäsenen nimen

© Vilja Vidgren

2. Päiväkirjojen läpikäynti

- Pyydä yksi lapsi kerrallaan viereesi ja avaa lapsen päiväkirja oikean viikonlopun kohdalta.
- Näytä päiväkirjaa jokaiselle lapselle ja anna heille hetki ihailla sitä
- Seuraa esiteltävää lasta, hän voi näyttää mistä kuvasta aloitetaan, jos kuvia on useampia
- Kertokaa yhdessä, mitä jokaisessa kuvassa tapahtuu, esittelytilanteen tulisi olla mahdollisimman keskustelevalta
- Kerro kaikki päiväkirjat läpikäytyäsi lyhyesti yhteenvetona jotain kaikkien lasten kuvista

4. Loppuleikki

- Sanotaan jokaiselle yksi kerrallaan hei hei, leikinvetäjä voi kättä jokaisen lapsen erikseen

Vinkit

- Piirityöskentelyssä käydään läpi lasten päiväkirjat
- Yhteen piiriin neljä tai viisi lasta
- Anna lapsille mahdollisuus keskustella myös keskenään kuvista

Huom!

Joskus saattaa käydä niin, että päiväkirja unohtuu kotiin, eikä palaudu viikolla päiväkodille. Jotta jokaisella lapsella olisi mukava piiri, voi piirissä käyttää apuna 'Viikonloppu kuvina – pohjaa. Ja pyytää lasta osoittamaan 2–3 asiaa, joita on tehnyt viikonloppuna.

Materiaalia piirin toteuttamiseen

Tukikuvat piirin alkuun

Kuva piiristä, näytetään ensimmäisenä kuvastamaan piiriä

Kuvapäiväkirjojen läpikäynti, näytetään kolmantena

Loppuleikki: heipat ja kättelyt, näytetään viimeisenä

Alkuleikki: Tervehdykset ja taputukset, näytetään toisena

Kuvien lähde:
Papunetin kuvapankki, www.papunet.net, Sclera

Materiaalia piirin toteuttamiseen

Viikonloppu kuvina –pohja

© Vilja Vidgren

Päiväkodissa

Lapsesi osallistuu päiväkodissa tapahtuvaan kuvapäiväkirjamenetelmään. Kuvapäiväkirjamenetelmä on menetelmä, jossa viikonloppuna lapsi yhdessä vanhempansa kanssa piirtää tai liimaa kuvia päiväkirjaansa viikonlopun tapahtumista. Viikonloppu tässä tapauksessa on perjantaista sunnuntaihin. Jokaisesta viikonlopusta riittää vain yksi merkintä.

Alkuvuikosta tapahtumat käydään yhdessä lasten kanssa suomeksi täällä päiväkodissa. Alkuvuikon aikana tutustutaan vihkoihin sekä yksi kerrallaan, että piirissä.

Ohjeita täyttöön

- Voitte lapsen kanssa valita yhden tai kaksi asiaa, joita vihkoon laitetaan.
- Lapsi voi piirtää tai voitte etsiä lehdestä kuvia ja liimata niitä.
- Yksi sivu tai aukeama riittää hyvin viikonlopusta.

Vinkkejä päiväkirjaan

- Mitä söitte viikonloppuna.
- Millä lapsi leikki viikonloppuna.
- Mitä lapsi leikki viikonloppuna.
- Kävittekö jossain, esimerkiksi ulkona, puistossa, metsäretkellä, kylässä, juhlissa tms.
- Teittekö yhdessä jotain muuta hauskaa, kuten askartelua.
- Tapahtuiko jotain muuta jännittävää, kuten ensimmäisen hampaan irtoaminen.